

РЕСПУБЛИКА БУРЯТИЯ

БУРЯД УЛАСАЙ

ЗАКОН

ХУУЛИ

**Буряад Уласай дэбисхэртэ «Ниитын засагай
ниитэ нэгэн байгуулгада нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын
юрэнхы заршамууд тухай» гэхэн Холбоото уласай хуули
бээлүүлгын зарим асуудалнууд тухай**

*Буряад Уласай Арадай Хурал
2025 оной ноябриин 13-да
баталан абаа*

1-дэхи статья. Тус Хуулиин гуримшуулха зүйл

1. Тус Хуули «Ниитын засагай ниитэ нэгэн байгуулгада нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын юрэнхы заршамууд тухай» гэхэн 2025 оной мартын 20-ой № 33-ФЗ Холбоото уласай хуули (саашадаа – «Ниитын засагай ниитэ нэгэн байгуулгада нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын юрэнхы заршамууд тухай» гэхэн Холбоото уласай хуули) бээлүүлхэ зорилгоор Буряад Уластахи нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн газар дэбисхэрэй эмхи тогтоолготой, нютагай засагай тойрогуудые байгуулалгатай, тус Хууляар байгуулагдахан нютагай засагай тойрогуудай түрүүшын засаг дарганарые хунгалтатай, шэнээр байгуулагдахан нютагай засагай тойрогуудай нютагай захиргаануудые бүрилдүүлгэтэй холбоотой зарим асуудалнуудые гуримшуулдаг.

2. Тус Хуулида хэрэглэгдэхэн ойлгосонууд ба нэрэ томьёонууд холбоото уласай хууляар тогтоогдоһон удхануудаар хэрэглэгдэдэг.

**2-дохи статья. Буряад Уластахи нютагай засагай байгууламжануудай
янзанууд ба тоолбори**

1. «Ниитын засагай ниитэ нэгэн байгуулгада нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын юрэнхы заршамууд тухай» гэхэн Холбоото уласай хуулиин дүримүүдэй ёһоор Буряад Уластахи нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн газар дэбисхэрэй эмхиие нютагай өөһэдын хүтэлбэри бээлүүлгэтэйгээр удаадахи янзын нютагай засагай байгууламжануудта тогтоохо: хотын тойрог, нютагай засагай тойрог.

2. Буряад Уласай бүхы дэбисхэр дээрэ нютагай өөһэдын хүтэлбэри тус Хуулиин хүсэндөө орохо үдэр болотор Буряад Уласай хуулинуудаар байгуулагдаһан ба тус Хууляар байгуулагдаһан хотын ба нютагай засагай тойрогуудта бэелүүлэгдэдэг, тодорхойлбол:

1) хотын тойрогуудта:

- а) «Улаан-Үдэ хото»;
- б) Буряад Уласай «Северобайкальск хото»;

2) нютагай засагай тойрогуудта:

- а) «Буряад Уласай Баргажанай нютагай засагай тойрог»;
- б) «Буряад Уласай Баунтын эвенк нютагай засагай тойрог»;
- в) «Буряад Уласай Бэшүүрэй нютагай засагай тойрог»;
- г) «Буряад Уласай Зэдын нютагай засагай тойрог»;
- д) «Буряад Уласай Яруунын нютагай засагай тойрог»;
- е) «Буряад Уласай Загарайн нютагай засагай тойрог»;
- ж) «Буряад Уласай Захааминай нютагай засагай тойрог»;
- з) «Буряад Уласай Ивалгын нютагай засагай тойрог»;
- и) «Буряад Уласай Кабанскын нютагай засагай тойрог»;
- к) «Буряад Уласай Хэжэнгын нютагай засагай тойрог»;
- л) «Буряад Уласай Хурамхаанай нютагай засагай тойрог»;
- м) «Буряад Уласай Хяагтын нютагай засагай тойрог»;
- н) «Буряад Уласай Муяын нютагай засагай тойрог»;
- о) «Буряад Уласай Мухар-Шэбэрэй нютагай засагай тойрог»;
- п) «Буряад Уласай Ахын хоёдой нютагай засагай тойрог»;
- р) «Буряад Уласай Байгал шадарай нютагай засагай тойрог»;
- с) «Буряад Уласай Хойто-Байгалай нютагай засагай тойрог»;
- т) «Буряад Уласай Сэлэнгын нютагай засагай тойрог»;
- у) «Буряад Уласай Тарбагатайн нютагай засагай тойрог»;
- ф) «Буряад Уласай Түнхэнэй нютагай засагай тойрог»;
- х) «Буряад Уласай Хориин нютагай засагай тойрог».

3-дахи статья. **«Буряад Уласай Баргажанай нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые байгуулалга**

1. «Буряад Уласай Баргажанай нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые (саашадаа тус Хуулида – Баргажанай нютагай засагай тойрог) «Ниитын засагай ниитэ нэгэн байгуулгада нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын юрэнхы заршамууд тухай» гэхэн Холбоото уласай хуулиин хүсэндөө ороһон үдэртэ байһан «Буряад Уласай «Баргажанай аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын хилэнүүдтэй тудалдаһан хилэ соо «Буряад Уласай «Баргажанай аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын түлөөлэлгэтэ зургаанай бүрин этигэмжэнүүдэй дүүрэхэн жэлэй январийн 1-һээ байгуулха, үгы гэбэл тэрэнэй бүрин этигэмжэнүүдые болзорһоо урид болюулха ушарта – бүрин этигэмжэнүүдэй иимэ болюулагдаһан үдэрһөө 30 үдэрэй үнгэрһэн хойно.

2. Баргажанай нютагай засагай тойрогой бүридэлдэ Буряад Уласай Баргажанай аймагай иимэ хуурин газарнууд ородог гэжэ тогтоохо: Баргажанай-Адаг тосхон гэхэн хотын хуурин газар; Адамово хуурин, Баргажан хуурин, Баян Гол нютаг, Бодон хуурин, Борогол нютаг, Гусиха хуурин, Зуһалан хуурин, Журавлиха тосхон, Зорино хуурин, Онёо тосхон, Катунь хуурин, Хүрбэлиг тосхон, Макарино хуурин, Максимиха хуурин, Бага Үрөө хуурин, Монахово тосхон, Нестериха хуурин, Соёл нютаг, Суво хуурин, Сухая хуурин, Лугшахаан нютаг, Улан нютаг, Үржэл нютаг, Үрөө хуурин, Хара-Уһан нютаг, Хилгана нютаг, Шидхан хуурин, Шاپеньково хуурин, Юбилейный тосхон, Яарагта нютаг гэхэн хүдөө хуурин газарнууд.

3. Баргажанай нютагай засагай тойрогой захиргаанай түбөөр Баргажан хууриине тодорхойло.

4. «Буряад Уласай «Баргажанай аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын бүридэлдэ ородог «Баргажанай-Адаг тосхон» гэхэн хото хуурин газар», «Адамовын сомон», «Баргажанай сомон», «Баян Голой сомон», «Сувогой сомон», «Уланай сомон», «Үрөөгэй сомон», «Хилганын сомон», «Шидханай сомон», «Юбилейнын сомон» гэхэн нютагай засагай байгууламжанууд болон «Буряад Уласай «Баргажанай аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжа Баргажанай нютагай засагай тойрогой байгуулагдаһан үдэрһөө болуулагдаха.

4-дэхи статья. «Буряад Уласай Баунтын эвенк нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые байгуулалга

1. «Буряад Уласай Баунтын эвенк нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые (саашадаа тус Хуулида – Баунтын эвенк нютагай засагай тойрог) «Ниитын засагай ниитэ нэгэн байгуулгада нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын юрэнхы заршамууд тухай» гэхэн Холбоото уласай хуулийн хүсэндөө ороһон үдэртэ байһан «Буряад Уласай «Баунтын эвенк аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын хилэнүүдтэй тудалдаһан хилэ соо «Буряад Уласай «Баунтын эвенк аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын түлөөлэлгэтэ зургаанай бүрин этигэмжэнүүдэй дүүрэхэн жэлэй январийн 1-һээ байгуулха, үгы гэбэл тэрэнэй бүрин этигэмжэнүүдые болзорһоо урид болуулха ушарта – бүрин этигэмжэнүүдэй иимэ болуулагдаһан үдэрһөө 30 үдэрэй үнгэрхэн хойно.

2. Баунтын эвенк нютагай засагай тойрогой бүридэлдэ Буряад Уласай Баунтын аймагай иимэ хуурин газарнууд ородог гэжэ тогтоохо: Багдарин хуурин, Байса тосхон, Баунт тосхон, Бүгэндэ тосхон, Бусани тосхон, Варваринский тосхон, Карафтит тосхон, Баунтын курорт тосхон, Хэжмэд тосхон, Маловский тосхон, Бага Амалад тосхон, Монгой тосхон, Окунево тосхон, Романовка хуурин, Россошино тосхон, Северный тосхон, Тоором тосхон, Троицкий тосхон, Уакит тосхон, Усть-Антосе тосхон, Джилиндын-

Адаг тосхон, Ципикан тосхон гэхэн хүдөө хуурин газарнууд.

3. Баунтын эвенк нютагай засагай тойрогой Захиргаанай түбөөр Багдарин хууриние тодорхойлхо.

4. «Буряад Уласай «Баунтын эвенк аймаг» гэхэн ютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын бүридэлдэ ородог «Амаладай сомон», «Багдаринай сомон», «Витимканай сомон», «Витимэй сомон», «Севернын сомон», «Уакидай сомон», «Усойн эвенк сомон», «Джилиндын-Адагай эвенк сомон» гэхэн нютагай засагай байгууламжанууд болон «Буряад Уласай «Баунтын эвенк аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжа Баунтын эвенк нютагай засагай тойрогой байгуулагдахан үдэрһөө болуулагдадаг.

5-дахы статья. «Буряад Уласай Бэшүүрэй нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые байгуулалга

1. «Буряад Уласай Бэшүүрэй нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые (саашадаа тус Хуулида – Бэшүүрэй нютагай засагай тойрог) «Ниитын засагай ниитэ нэгэн байгуулгада нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын юрэнхы заршамууд тухай» гэхэн Холбоото уласай хуулиин хүсэндөө ороһон үдэртэ байһан «Буряад Уласай Бэшүүрэй нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын хилэнүүдтэй тудалдахан хилэ соо «Буряад Уласай Бэшүүрэй нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын түлөөлэлгэтэ зургаанай бүрин этигэмжэнүүдэй дүүрэхэн жэлэй январин 1-һээ байгуулха, үгы гэбэл тэрэнэй бүрин этигэмжэнүүдые болзорһоо урид болуулха ушарта – бүрин этигэмжэнүүдэй иимэ болуулагдахан үдэрһөө 30 үдэрэй үнгэрхэн хойно.

2. Бэшүүрэй нютагай засагай тойрогой бүридэлдэ Буряад Уласай Бэшүүрэй аймагай иимэ хуурин газарнууд ородог гэжэ тогтоохо: Алташа нютаг, Амгаланта нютаг, Ара-Хэрээтэ хуурин, Бүлюутэ хуурин, Бэшүүр хуурин, Буй хуурин, Дээдэ Мангирта хуурин, Гутай нютаг, Дабаата нютаг, Дунда-Хэрээтэ хуурин, Дэбээн хуурин, Елань хуурин, Бага Хунила хуурин, Мотня хуурин, Доодо Мангирта хуурин, Новосретенка хуурин, Охин-Булаг хуурин, Петропавловка хуурин, Подгорное хуурин, Покровка хуурин, Посели хуурин, Потанино тосхон, Сахарай Завод тосхон, Слобода хуурин, Дунда Харлан хуурин, Хуушан Булаг хуурин, Һүдэтэ нютаг, Сухой Ручей хуурин, Топка хуурин, Нарин Нуга хуурин, Заганай Адаг хуурин, Харлан тосхон, Хаян нютаг, Хонхоло нютаг, Шанага нютаг, Шэбэртэ нютаг гэхэн хүдөө хуурин газарнууд.

3. Бэшүүрэй нютагай засагай тойрогой Захиргаанай түбөөр Бэшүүр хууриние тодорхойлхо.

4. «Буряад Уласай Бэшүүрэй нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын бүридэлдэ ородог «Бүлюутын сомон», «Бэшүүрэй сомон», «Буйн сомон», «Дээдэ-Мангиртын сомон», «Дунда-Хэрээтын сомон», «Еланиин сомон», «Бага-Хунилын сомон», «Новосретенкын сомон», «Охин-Булагай сомон», «Петропавловкын сомон», «Поселиин сомон», «Потанинын

сомон», «Дунда-Харланай сомон», «Топкагай сомон», «Хонхолын сомон», «Шанагын сомон», «Шэбэртын сомон» гэхэн нютагай засагай байгууламжанууд болон «Буряад Уласай Бэшүүрэй нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжа Бэшүүрэй нютагай засагай тойрогой байгуулагдаһан үдэрһөө болуулагдадаг.

6-дахы статья. «Буряад Уласай Зэдын нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые байгуулалга

1. «Буряад Уласай Зэдын нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые (саашадаа тус Хуулида – Зэдын нютагай засагай тойрог) «Ниитын засагай ниитэ нэгэн байгуулгада нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын юрэнхы заршамууд тухай» гэхэн Холбоото уласай хуулийн хүсэндөө ороһон үдэртэ байһан «Буряад Уласай «Зэдын аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын хилэнүүдтэй тудалдаһан хилэ соо «Буряад Уласай «Зэдын аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын түлөөлэлгэтэ зургаанай бүрин этигэмжэнүүдэй дүүрэнхэн жэлэй январийн 1-һээ байгуулха, үгы гэбэл тэрэнэй бүрин этигэмжэнүүдые болзорһоо урид болуулха ушарта – бүрин этигэмжэнүүдэй иимэ болуулагдаһан үдэрһөө 30 үдэрэй үнгэрһэн хойно.

2. Зэдын нютагай засагай тойрогой бүридэлдэ Буряад Уласай Зэдын аймагай иимэ хуурин газарнууд ородог гэжэ тогтоохо: Алцаг нютаг, Армаг хуурин, Баян хуурин, Белоозёрск хуурин, Борьёо нютаг, Бооцой хуурин, Булаг хуурин, Дээдэ Бургалтай нютаг, Дээдэ Ёнхор хуурин, Дээдэ Тори нютаг, Гэгээтэ нютаг, Зэдэ хуурин, Доодо-Үшөөтэй нютаг, Дэрэстэй нютаг, Дээдэ-Үшөөтэй нютаг, Ёнхор хуурин, Зэлтэр хуурин, Зарубино хуурин, Инзагата хуурин, Бага Нарин нютаг, Мельница тосхон, Доодо Бургалтай хуурин, Доодо Тори хуурин, Нугын нютаг, Оёор хуурин, Петропавловка хуурин, Хүлдөөчи хуурин, Хуушан Үхэр-Шулуун хуурин, Тасархай нютаг, Тохой хуурин, Тэнгэрэг хуурин, Улзар нютаг, Хужар үртөөгэй дэргэдэхи тосхон, Хулдат хуурин, Цагаан-Усан хуурин, Сагаатай нютаг, Шара Тэхэ хуурин гэхэн хүдөө хуурин газарнууд.

3. Зэдын нютагай засагай тойрогой захиргаанай түбөөр Петропавловка хууриние тодорхойлхо.

4. «Буряад Уласай «Зэдын аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын бүридэлдэ ородог «Алцагай сомон», «Армагай сомон», «Белоозёрскын сомон», «Борьёогой сомон», «Бооцойн сомон», «Булагай сомон», «Дээдэ Бургалтайн сомон», «Дээдэ Ториин сомон», «Гэгээтын сомон», «Зэдын сомон», «Дэрэстэйн сомон», «Ёнхорой сомон», «Зэлтэрэй сомон», «Инзагатын сомон», «Үшөөтэйн сомон», «Наринай сомон», «Доодо Бургалтайн сомон», «Доодо Үшөөтэйн сомон», «Доодо Ториин сомон», «Оёорой сомон», «Петропавловкын сомон», «Сагаатайн сомон» гэхэн нютагай засагай байгууламжанууд болон «Буряад Уласай «Зэдын аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжа Зэдын нютагай

засагай тойрогой байгуулагдахан үдэрhөө болюулагдаха.

**7-дохи статья. «Буряад Уласай Яруунын нютагай засагай тойрог»
гэhэн нютагай засагай байгууламжые байгуулалга**

1. «Буряад Уласай Яруунын нютагай засагай тойрог» гэhэн нютагай засагай байгууламжые (саашадаа тус Хуулида – Яруунын нютагай засагай тойрог) «Ниитын засагай ниитэ нэгэн байгуулгада нютагай өөhэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын юрэнхы заршамууд тухай» гэhэн Холбоото уласай хуулийн хүсэндөө ороhон үдэртэ байhан «Буряад Уласай «Яруунын аймаг» гэhэн нютагай засагай аймаг» гэhэн нютагай засагай байгууламжын хилэнүүдтэй тудалдахан хилэ соо «Буряад Уласай «Яруунын аймаг» гэhэн нютагай засагай аймаг» гэhэн нютагай засагай байгууламжын түлөөлэлгэтэ зургаанай бүрин этигэмжэнүүдэй дүүрэхэн жэлэй январийн 1-hээ байгуулха, үгы гэбэл тэрэнэй бүрин этигэмжэнүүдые болзорhоо урид болюулха ушарта – бүрин этигэмжэнүүдэй иимэ болюулагдахан үдэрhөө 30 үдэрэй үнгэрhэн хойно.

2. Яруунын нютагай засагай тойрогой бүридэлдэ Буряад Уласай Яруунын аймагай иимэ huурин газарнууд ородог гэжэ тогтоохо: Гарам тосхон, Гоондо huурин, Гүүндэ тосхон, Догно huурин, Иисэнгэ huурин, Харха huурин, Мужыха huурин, Сүрхээбтэ тосхон, Тайлууд huурин, Нарhата huурин, Тэлэмбэ huурин, Тужинка тосхон, Тулдуун тосхон, Үхэр Нуур huурин, Үлзытэ huурин, Үльдэргэ huурин, Эгэтын-Адаг нютаг, Хангир нютаг, Хорго тосхон, Улаан Малшан тосхон, Шэрэнги тосхон, Эгэтэ huурин гэhэн хүдөө huурин газарнууд.

3. Яруунын нютагай засагай тойрогой Захиргаанай түбөөр Нарhата huуриние тодорхойлхо.

4. «Буряад Уласай «Яруунын аймаг» гэhэн нютагай засагай аймаг» гэhэн нютагай засагай байгууламжын бүридэлдэ ородог «Гүүндын сомон», «Иисэнгын сомон», «Хархын сомон», «Хэндын сомон», «Сүрхээбтын сомон», «Нарhатын сомон», «Тужинкын сомон», «Тулдуунай сомон», «Улхасаагай сомон», «Үльдэргын сомон», «Эгэтын-Адагай сомон», «Улаан Малшанай сомон», «Шэрэнгийн сомон», «Эгэтын сомон» гэhэн нютагай засагай байгууламжанууд болон «Буряад Уласай «Яруунын аймаг» гэhэн нютагай засагай аймаг» гэhэн нютагай засагай байгууламжа Яруунын нютагай засагай тойрогой байгуулагдахан үдэрhөө болюулагдадаг.

**8-дахы статья. «Буряад Уласай Загарайн нютагай засагай тойрог»
гэhэн нютагай засагай байгууламжые байгуулалга**

1. «Буряад Уласай Загарайн нютагай засагай тойрог» гэhэн нютагай засагай байгууламжые (саашадаа тус Хуулида – Загарайн нютагай засагай тойрог) «Ниитын засагай ниитэ нэгэн байгуулгада нютагай өөhэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын юрэнхы заршамууд тухай» гэhэн Холбоото уласай хуулийн хүсэндөө ороhон үдэртэ байhан «Буряад Уласай «Загарайн аймаг» гэhэн нютагай засагай аймаг» гэhэн нютагай засагай байгууламжын хилэнүүдтэй

тудалдаан хилэ соо «Буряад Уласай «Загарайн аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын түлөөлэлгэтэ зургаанай бүрин этигэмжэнүүдэй дүүрэнэн жэлэй январин 1-нээ байгуулха, үгы гэбэл тэрэнэй бүрин этигэмжэнүүдые болзорхоо урид болюулха ушарта – бүрин этигэмжэнүүдэй иимэ болюулагдаһан үдэрһөө 30 үдэрэй үнгэрһэн хойно.

2. Загарайн нютагай засагай тойрогой бүридэлдэ Буряад Уласай Загарайн аймагай иимэ хуурин газарнууд ородог гэжэ тогтоохо: Загарай тосхон, Онохой тосхон гэхэн хотын хуурин газарнууд; Ангир нютаг, Адхаатай тосхон, Горхон тосхон, Дабаата нютаг, Дархита нютаг, Добо-Ёнхор нютаг, Дээдэ-Тала нютаг, Элхи хуурин, Кижэ үртөө, Красный Яр хуурин, Лесозаводской тосхон, Мухар-Тала хуурин, Нарин нютаг, Нарин-Асагад хуурин, Нарин-Шэбэр нютаг, Доодо Тайлса тосхон, Шэнэ Бэрээн хуурин, Шэнэ Хүрбэ хуурин, Новоильинск хуурин, Онохой-Шэбэр нютаг, Первомаевка хуурин, Петропавловка хуурин, Серовой нэрэмжэтэ блок-пост, Хуушан Бэрээн хуурин, Хуушан Хүрбэ хуурин, Хуушан Онохой хуурин, Тарбагатай хуурин, Тарбагатайка хуурин, Татаар Булаг тосхон, Ташалан хуурин, Тодогто хуурин, Үнэгэтэй хуурин, Бэрээнэй-Адаг хуурин, Хара-Хүтэл тосхон, Хара-Шэбэр нютаг, Хотогор нютаг, Шулуутай тосхон (24 модо), Шулуутай тосхон (3 модо), Шулуутай гэхэн түмэр замай үртөөгэй дэргэдэхи тосхон, Шабар хуурин, Шулуута нютаг, Шэнэ Бууса нютаг, Эрхирэг хуурин гэхэн хүдөө хуурин газарнууд.

3. Загарайн нютагай засагай тойрогой Захиргаанай түбөөр Загарай тосхоние тодорхойло.

4. «Буряад Уласай «Загарайн аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын бүридэлдэ ородог «Загарай тосхон» гэхэн хото хуурин», «Онохой тосхон» гэхэн хото хуурин», «Асагадай сомон», «Дээдэ Элхиин сомон», «Горхоной сомон», «Дабаатын сомон», «Элхиин сомон», «Булагай сомон», «Хүрбын сомон», «Шэнэ Бэрээнэй сомон», «Новоильинскын сомон», «Первомаевкын сомон», «Хуушан Бэрээнэй сомон», «Тайлсын сомон», «Тамахтын сомон», «Үнэгэтэйн сомон», «Бэрээнэй-Адагай сомон», «Шулуутайн сомон», «Шабарай сомон» гэхэн нютагай засагай байгууламжанууд болон «Буряад Уласай «Загарайн аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжа Загарайн нютагай засагай тойрогой байгуулагдаһан үдэрһөө болюулагдаха.

9-дэхи статья. «Буряад Уласай Захааминай нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые байгуулалга

1. «Буряад Уласай Захааминай нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые (саашадаа тус Хуулида – Захааминай нютагай засагай тойрог) «Ниитын засагай ниитэ нэгэн байгуулгада нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын юрэнхы заршамууд тухай» гэхэн Холбоото уласай хуулийн хүсэндөө ороһон үдэртэ байһан «Буряад Уласай «Захааминай аймаг» гэхэн

нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын хилэнүүдтэй тудалдаһан хилэ соо «Буряад Уласай «Захааминай аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын түлөөлэлгэтэ зургаанай бүрин этигэмжэнүүдэй дүүрэхэн жэлэй январин 1-һээ байгуулха, үгы гэбэл тэрэнэй бүрин этигэмжэнүүдые болзорһоо урид болюулха ушарта – бүрин этигэмжэнүүдэй иимэ болюулагдаһан үдэрһөө 30 үдэрэй үнгэрхэн хойно.

2. Захааминай нютагай засагай тойрогой бүридэлдэ Буряад Уласай Захааминай аймагай иимэ һуурин газарнууд ородог гэжэ тогтоохо: Закаменск хото гэхэн хотын һуурин газар; Баянгол һуурин, Борто нютаг, Бүргэ нютаг, Далахай нютаг, Дархинта нютаг, Дүтэлүүр нютаг, Ёнгорбой нютаг, Ехэ-Сахир нютаг, Михайловка һуурин, Мэлэ һуурин, Нурта нютаг, Санага нютаг, Үлэгшэн нютаг, Үлэнтэ нютаг, Усановка тосхон, Бургалтайн-Адаг нютаг, Утаата нютаг, Хамни һуурин, Харасаа һуурин, Хасуур тосхон, Холтоһон һуурин, Хужар нютаг, Хуртага нютаг, Сагаан-Морин нютаг, Сахир һуурин, Шара-Азарга нютаг гэхэн хүдөө һуурин газарнууд.

3. Захааминай нютагай засагай тойрогой Захиргаанай түбөөр Захаамин хотые тодорхойло.

4. «Буряад Уласай «Захааминай аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын бүридэлдэ ородог «Захаамин хото» гэхэн хотын һуурин», «Баянголой сомон», «Бортын сомон», «Бүргын сомон», «Далахайн сомон», «Дүтэлүүрэй сомон», «Ёнгорбойн сомон», «Ехэ-Сахирай сомон», «Михайловкын сомон», «Мэлын сомон», «Санагын сомон», «Үлэгшэнэй сомон», «Үлэнтын сомон», «Утаатын сомон», «Хамниин сомон», «Харасаагай сомон», «Хужарай сомон», «Хуртагын сомон», «Сагаан-Мориной сомон», «Сахирай сомон», «Шара-Азаргын сомон» гэхэн нэтагай засагай байгууламжанууд болон «Буряад Уласай «Захааминай аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжа» Захааминай нютагай засагай тойрогой байгуулагдаһан үдэрһөө болюулагдаха.

10-дахи статья. «Буряад Уласай Ивалгын нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые байгуулалга

1. «Буряад Уласай Ивалгын нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые (саашадаа тус Хуулида – Ивалгын нютагай засагай тойрог) «Ниитын засагай ниитэ нэгэн байгуулгада нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын юрэнхы заршамууд тухай» гэхэн Холбоото уласай хуулиин хүсэндөө ороһон үдэртэ байһан «Буряад Уласай «Ивалгын аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын хилэнүүдтэй тудалдаһан хилэ соо «Буряад Уласай «Ивалгын аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын түлөөлэлгэтэ зургаанай бүрин этигэмжэнүүдэй дүүрэхэн жэлэй январин 1-һээ байгуулха, үгы гэбэл тэрэнэй бүрин этигэмжэнүүдые болзорһоо урид болюулха ушарта – бүрин этигэмжэнүүдэй иимэ болюулагдаһан үдэрһөө 30 үдэрэй үнгэрхэн хойно.

2. Ивалгын нютагай засагай тойрогой бүридэлдэ Буряад Уласай Ивалгын

аймагай иимэ хуурин газарнууд ородог гэжэ тогтоохо: Баруун-Оронго нютаг, Дээдэ Ивалга хуурин, Ганзурино хуурин, Ганзурино үртөө, Гэльбэрэ нютаг, Гүрэльбэ хуурин, Зүүн-Оронго нютаг, Ивалга хуурин, Калёново хуурин, Кибалино хуурин, Ключи хуурин, Кокорино хуурин, Колобки хуурин, Красноярово хуурин, Доодо Ивалга хуурин, Нуур-Сэлеэн нютаг, Оронго тосхон, Оронго үртөөгэй дэргэдэхи тосхон, Оронго нютаг, Ошурково хуурин, Посели хуурин, Сотниково хуурин, Ёужаа хуурин, Табхар тосхон, Улаан-Ивалга нютаг, Хойто-Бэе нютаг, Хурамша нютаг, Шулуута тосхон гэхэн хүдөө хуурин газарнууд.

3. Ивалгын нютагай засагай тойрогой Захиргаанай түбөөр Ивалга хууриние тодорхойло.

4. «Буряад Уласай «Ивалгын аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын бүридэлдэ ородог «Гэльбэрын сомон», «Гүрэльбын сомон», «Ивалгын сомон», «Доодо Ивалгын сомон», «Оронгын сомон», «Сотниковын сомон» гэхэн нютагай засагай байгууламжанууд болон «Буряад Уласай «Ивалгын аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжа Ивалгын нютагай засагай тойрогой байгуулагдаһан үдэрһөө болуулагдаха.

11-дэхи статья. «Буряад Уласай Кабанскын нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые байгуулалга

1. «Буряад Уласай Кабанскын нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые (саашадаа тус Хуулида – Кабанскын нютагай засагай тойрог) «Ниитын засагай ниитэ нэгэн байгуулгада нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын юрэнхы заршамууд тухай» гэхэн Холбоото уласай хуулийн хүсэндөө ороһон үдэртэ байһан «Буряад Уласай «Кабанскын аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын хилэнүүдтэй тудалдаһан хилэ соо «Буряад Уласай «Кабанскын аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын түлөөлэлгэтэ зургаанай бүрин этигэмжэнүүдэй дүүрэхэн жэлэй январин 1-һээ байгуулха, үгы гэбэл тэрэнэй бүрин этигэмжэнүүдые болзорһоо урид болуулха ушарта – бүрин этигэмжэнүүдэй иимэ болуулагдаһан үдэрһөө 30 үдэрэй үнгэрһэн хойно.

2. Кабанскын нютагай засагай тойрогой бүридэлдэ Буряад Уласай Кабанскын аймагай иимэ хуурин газарнууд ородог гэжэ тогтоохо: Бабушкин хото, Каменск тосхон, Селенгинск тосхон гэхэн хотын хуурин газарнууд; Байкальский Прибой гэхэн буудалай газар, Береговая хуурин, Большое Колесово хуурин, Большая Речка хуурин, Борки тосхон, Боярский үртөөгэй дэргэдэхи тосхон, Брянск хуурин, Быково хуурин, Выдрино үртөөгэй дэргэдэхи тосхон, Выдрино хуурин, Горный тосхон, Дубинино хуурин, Дулаан хуурин, Елань хуурин, Жилино хуурин, Закалтус хуурин, Заречье хуурин, Ивановка тосхон, Инкино хуурин, Исток хуурин, Истомино хуурин, Кабанск хуурин, Каргино хуурин, Кедровая үртөөгэй дэргэдэхи тосхон, Ключевка

тосхон, Корсаково хуурин, Красный Яр хуурин, Худара хуурин, Малое Колесово хуурин, Мантуриха тосхон, Мишиха үртөөгэй дэргэдэхи тосхон, Мурзино хуурин, Никольск хуурин, Шэнэ Дээрэбэн хуурин, Шэнэ Энхэлэг тосхон, Ньюки хуурин, Оймуур хуурин, Переемная үртөөгэй тосхон, Полевой тосхон, Посольская үртөөгэй дэргэдэхи тосхон, Посольское хуурин, Прибой тосхон, Ранжурово нютаг, Речка Выдрино тосхон, Речка Мишиха тосхон, Романово хуурин, Степной Дворец хуурин, Сухая хуурин, Танхой тосхон, Таракановка хуурин, Творогово хуурин, Тимлюй хуурин, Толбазиха тосхон, Тресково хуурин, Фофоново хуурин, Хандала нютаг, Шерашово хуурин, Шергино хуурин, Шигаево хуурин гэхэн хүдөөгэй хуурин газарнууд.

3. Кабанскын нютагай засагай тойрогой Захиргаанай түбөөр Кабанск хуурииние тодорхойлох.

4. «Буряад Уласай «Кабанскын аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын бүридэлдэ ородог «Бабушкинай» хото хуурин», «Каменскын» хото хуурин», «Селенгинскын» хото хуурин», «Байгал-Хударын сомон», «Большая Речкын сомон», «Брянскын сомон», «Выдринын сомон», «Кабанскын сомон», «Клюевкын сомон», «Колесовын сомон», «Корсаковын сомон», «Красный Ярай сомон», «Оймуурай сомон», «Посольскын сомон», «Ранжуровын сомон», «Сухойн сомон», «Танхойн сомон», «Твороговын сомон», «Шергинын сомон» гэхэн нютагай засагай байгууламжанууд болон «Буряад Уласай «Кабанскын аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжа Кабанскын нютагай засагай тойрогой байгуулагдахан үдэрһөө болуулагдаха.

12-дохи статья. «Буряад Уласай Хэжэнгын нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые байгуулалга

1. «Буряад Уласай Хэжэнгын нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые (саашадаа тус Хуулида – Хэжэнгын нютагай засагай тойрог) «Ниитын засагай ниитэ нэгэн байгуулгада нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын юрэнхы заршамууд тухай» гэхэн Холбоото уласай хуулиин хүсэндөө ороһон үдэртэ байһан «Буряад Уласай «Хэжэнгын аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын хилэнүүдтэй тудалдахан хилэ соо «Буряад Уласай «Хэжэнгын аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын түлөөлэлгэтэ зургаанай бүрин этигэмжэнүүдэй дүүрэнхэн жэлэй январин 1-һээ байгуулха, үгы гэбэл тэрэнэй бүрин этигэмжэнүүдые болзорһоо урид болуулха ушарта – бүрин этигэмжэнүүдэй иимэ болуулагдахан үдэрһөө 30 үдэрэй үнгэрхэн хойно.

2. Хэжэнгын нютагай засагай тойрогой бүридэлдэ Буряад Уласай Хэжэнгын аймагай иимэ хуурин газарнууд ородог гэжэ тогтоохо: Бахлайта нютаг, Булаг нютаг, Загаһата нютаг, Иннокентьевка хуурин, Хэжэнгэ хуурин, Худанай Үртөө нютаг, Красный Яр хуурин, Хүлхисөөн хуурин, Хөөрхэ хуурин, Леоновка хуурин, Михайловка хуурин, Могсохон хуурин, Новокижингинск хуурин, Ород нютаг, Сулхара тосхон, Үлзытэ нютаг, Ородой-

Адаг нютаг, Ушхайта нютаг, Хүртэй тосхон, Чисаан нютаг, Эдэрмэг нютаг гэхэн хүдөө нуурин газарнууд.

3. Хэжэнгын нютагай засагай тойрогой Захиргаанай түбөөр Хэжэнгэ нуурииние тодорхойло.

4. «Буряад Уласай «Хэжэнгын аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын бүридэлдэ ородог «Дээдэ Хэжэнгын сомон», «Дээдэ Худанай сомон», «Хэжэнгын сомон», «Могсохоной сомон», «Доодо Худанай сомон», «Новокижингинскийн сомон», «Дунда Худанай сомон», «Сулхарын сомон», «Чисаанын сомон» гэхэн нютагай засагай байгууламжанууд болон «Буряад Уласай «Хэжэнгын аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжа Хэжэнгын нютагай засагай тойрогой байгуулагдахан үдэрһөө болуулагдаха.

13-дахи статья. «Буряад Уласай Хурамхаанай нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые байгуулалга

1. «Буряад Уласай Хурамхаанай нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые (саашадаа тус Хуулида – Хурамхаанай нютагай засагай тойрог) «Ниитын засагай ниитэ нэгэн байгуулгада нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын юрэнхы заршамууд тухай» гэхэн Холбоото уласай хуулиин хүсэндөө ороһон үдэртэ байһан «Буряад Уласай «Хурамхаанай аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын хилэнүүдтэй тулалдахан хилэ соо «Буряад Уласай «Хурамхаанай аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын түлөөлэлгэтэ зургаанай бүрин этигэмжэнүүдэй дүүрэнхэн жэлэй январийн 1-һээ байгуулха, үгы гэбэл тэрэнэй бүрин этигэмжэнүүдые болзорһоо урид болуулха ушарта – бүрин этигэмжэнүүдэй иимэ болуулагдахан үдэрһөө 30 үдэрэй үнгэрхэн хойно.

2. Хурамхаанай нютагай засагай тойрогой бүридэлдэ Буряад Уласай Хурамхаанай аймагай иимэ нуурин газарнууд ородог гэжэ тогтоохо: Алла нютаг, Арбан нютаг, Аргата нютаг, Арзгун нютаг, Бархан нютаг, Булаг нютаг, Галгатай нютаг, Гаарга нютаг, Гааргын Курорт тосхон, Хурамхаан нуурин, Хүшэгээр нютаг, Майский тосхон, Могойто нуурин, Моргон нютаг, Намаа нютаг, Сахали нуурин, Тааза нютаг, Томогто нютаг, Түнгэн нютаг, Угнаасай нютаг, Уланхаан нютаг, Үнэгэтэй нютаг, Хара Модон нютаг, Харгана нютаг, Хонхино нютаг, Шаманка тосхон, Элхэн нютаг, Ягдаг нютаг гэхэн хүдөө нуурин газарнууд.

3. Хурамхаанай нютагай засагай тойрогой Захиргаанай түбөөр Хурамхаан нуурииние тодорхойло.

4. «Буряад Уласай «Хурамхаанай аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын бүридэлдэ ородог «Аргата сомон», «Арзгун сомон», «Бархан сомон», «Эвенк Дэрээн сомон», «Хурамхаан сомон», «Майск сомон», «Могойто сомон», «Сахали сомон», «Эвенк Уланхаан сомон», «Элхэн сомон» гэхэн нютагай засагай байгууламжанууд болон «Буряад Уласай

«Хурамхаанай аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжа Хурамхаанай нютагай засагай тойрогой байгуулагдаһан үдэрһөө болуулагдадаг.

14-дэхи статья. «Буряад Уласай Хяагтын нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые байгуулалга

1. «Буряад Уласай Хяагтын нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые (саашадаа тус Хуулида – Хяагтын нютагай засагай тойрог) «Ниитын засагай ниитэ нэгэн байгуулгада нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын юрэнхы заршамууд тухай» гэхэн Холбоото уласай хуулийн хүсэндөө ороһон үдэртэ байһан «Буряад Уласай «Хяагтын аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын хилэнүүдтэй тудалдаһан хилэ соо «Буряад Уласай «Хяагтын аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын түлөөлэлгэтэ зургаанай бүрин этигэмжэнүүдэй дүүрэхэн жэлэй январийн 1-һээ байгуулха, үгы гэбэл тэрэнэй бүрин этигэмжэнүүдые болзорһоо урид болуулха ушарта – бүрин этигэмжэнүүдэй иимэ болуулагдаһан үдэрһөө 30 үдэрэй үнгэрһэн хойно.

2. Хяагтын нютагай засагай тойрогой бүридэлдэ Буряад Уласай Хяагтын аймагай иимэ хуурин газарнууд ородог гэжэ тогтоохо: Хяагта хото, Наушки тосхон гэхэн хото хуурин газарнууд; Анагастай хуурин, Ара-Алцагад хуурин, Ехэ Хүдэри хуурин, Ехэ Нуга нютаг, Бурдуны нютаг, Дээдэ Мөөрөөшэ хуурин, Дунгы хуурин, Дурезн хуурин, Ивановка хуурин, Калининна хуурин, Хираан хуурин, Хүдэри-Сомон хуурин, Хираан Курорт тосхон, Бага Хүдэри хуурин, Мөөрөөшэ нютаг, Новодесятниково хуурин, Октябрьский тосхон, Первомайское хуурин, Полканово хуурин, Семёновко хуурин, Сүбэгтэ нютаг, Суджаа тосхон, Тамир хуурин, Үбэр-Хэрээтэ хуурин, Улаадай хуурин, Үнгэрхэ хуурин, Дунгын-Адаг нютаг, Хираанай-Адаг хуурин, Хяагтын-Адаг хуурин, Хамнигадай хуурин, Харьяаста нютаг, Хилганта нютаг, Хоолой нютаг, Хоронхой тосхон, Хүүтэр хуурин, Сагаан-Шулуута нютаг, Сүхэ хуурин, Шаазгай хуурин, Шара-Гол хуурин, Энхэ-Тала нютаг гэхэн хүдөө хуурин газарнууд.

3. Хяагтын нютагай засагай тойрогой Захиргаанай түбөөр Хяагта хотые тодорхойлхо.

4. «Буряад Уласай «Хяагтын аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын бүридэлдэ ородог «Хяагта хото» гэхэн хото хуурин», «Наушкиин» гэхэн хото хуурин», «Алтайн сомон», «Ехэ-Хүдэрийн сомон», «Ехэ Нугын сомон», «Заряанай сомон», «Хүдэрийн сомон», «Бага-Хүдэрийн сомон», «Мөөрөөшын сомон», «Первомайскын сомон», «Сүбэгтын сомон», «Тамирай сомон», «Хираанай-Адагай сомон», «Хяагтын-Адагай сомон», «Хоронхойн сомон», «Сүхын сомон», «Шара-Голой сомон» гэхэн нютагай засагай байгууламжанууд болон «Буряад Уласай «Хяагтын аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжа Хяагтын нютагай засагай тойрогой байгуулагдаһан үдэрһөө болуулагдадаг.

15-дахи статья. «Буряад Уласай Мухар-Шэбэрэй нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые байгуулалга

1. «Буряад Уласай Мухар-Шэбэрэй нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые (саашадаа тус Хуулида – Мухар-Шэбэрэй нютагай засагай тойрог) «Ниитын засагай ниитэ нэгэн байгуулгада нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын юрэнхы заршамууд тухай» гэхэн Холбоото уласай хуулийн хүсэндөө ороһон үдэртэ байһан «Буряад Уласай «Мухар-Шэбэрэй аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын хилэнүүдтэй тудалдаһан хилэ соо «Буряад Уласай «Мухар-Шэбэрэй аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын түлөөлэлгэтэ зургаанай бүрин этигэмжэнүүдэй дүүрэнэн жэлэй январийн 1-һээ байгуулха, үгы гэбэл тэрэнэй бүрин этигэмжэнүүдые болзорһоо урид болюулха ушарта – бүрин этигэмжэнүүдэй иимэ болюулагдаһан үдэрһөө 30 үдэрэй үнгэрһэн хойно.

2. Мухар-Шэбэрэй нютагай засагай тойрогой бүридэлдэ Буряад Уласай Мухар-Шэбэрэй аймагай иимэ хуурин газарнууд ородог гэжэ тогтоохо: Балта нютаг, Бар хуурин, Боом нютаг, Дээдэ Һүтэй хуурин, Галтай нютаг, Гаша хуурин, Зандин нютаг, Калиновка хуурин, Хүһөөтэ хуурин, Хүсөөтэ хуурин, Мухар-Шэбэр хуурин, Нарһата нютаг, Никольск хуурин, Новоспасск хуурин, Шэнэ Заган хуурин, Подлопатки хуурин, Сагаан-Нуур тосхон, Хуушан Заган хуурин, Степной тосхон, Түгнэ хуурин, Алташын Адаг нютаг, Хара-Шэбэр хуурин, Харгаһата нютаг, Хонхоло хуурин, Хушуун-Үзүүр нютаг, Суулга нютаг, Черноярово хуурин, Шаралдай хуурин, Шэнэһэтэ нютаг.

3. Мухар-Шэбэрэй нютагай засагай тойрогой Захиргаанай түбөөр Мухар-Шэбэр хууриние тодорхойло.

4. «Буряад Уласай «Мухар-Шэбэрэй аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын бүридэлдэ ородог «Барай сомон», «Боомой сомон», «Калиновкын сомон», «Хүсөөтын сомон», «Мухар-Шэбэрэй сомон», «Нарһатын сомон», «Никольскын сомон», «Шэнэ Заганай сомон», «Подлопаткын сомон», «Сагаан-Нуурай сомон», «Түгнын сомон», «Хара-Шэбэрэй сомон», «Хонхолын сомон», «Хушуун-Үзүүрэй сомон», «Суулгын сомон», «Шаралдайн сомон» гэхэн нютагай засагай байгууламжанууд болон «Буряад Уласай «Мухар-Шэбэрэй аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжа Мухар-Шэбэрэй нютагай засагай тойрогой байгууламжын байгуулагдаһан үдэрһөө болюулагдадаг.

16-дахи статья. «Буряад Уласай Байгал шадарай нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые байгуулалга

1. «Буряад Уласай Байгал шадарай нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые (саашадаа тус Хуулида – Байгал шадарай

нютагай засагай тойрог) «Ниитын засагай ниитэ нэгэн байгуулгада нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын юрэнхы заршамууд тухай» гэхэн Холбоото уласай хуулийн хүсэндөө ороһон үдэртэ байһан «Буряад Уласай «Байгал шадарай аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын хилэнүүдтэй тудалдаһан хилэ соо «Буряад Уласай «Байгал шадарай аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын түлөөлэлгэтэ зургаанай бүрин этигэмжэнүүдэй дүүрэхэн жэлэй январийн 1-һээ байгуулха, үгы гэбэл тэрэнэй бүрин этигэмжэнүүдые болзорһоо урид болноулха ушарта – бүрин этигэмжэнүүдэй иимэ болноулагдаһан үдэрһөө 30 үдэрэй үнгэрһэн хойно.

2. Байгал шадарай нютагай засагай тойрогой бүридэлдэ Буряад Уласай Байгал шадарай аймагай иимэ һуурин газарнууд ородог гэжэ тогтоохо: Ангир һуурин, Батурино һуурин, Бурдуково һуурин, Бурля тосхон, Горячинск һуурин, Гремячинск һуурин, Гурулево һуурин, Еловка тосхон, Засухино һуурин, Золотой Ключ тосхон, Зырянск һуурин, Ильинка һуурин, Эрхэлиг һуурин, Исток тосхон, Итанца тосхон, Карымск һуурин, Хихэ тосхон, Клочнево һуурин, Хөөмэ һуурин, Котокель тосхон, Лесовозный разъезд, Лиственничное һуурин, Мостовка һуурин, Нестерово һуурин, Острог һуурин, Покровка һуурин, Соболиха тосхон, Хуушан Татаурово һуурин, Таловка үртөөгэй дэргэдэхи тосхон, Таловка һуурин, Татаурово тосхон, Троицкое һуурин, Түрхэ һуурин, Турунтаево һуурин, Халзаново һуурин, Черемушка тосхон, Югово һуурин, Ярцы тосхон гэхэн хүдөө һуурин газарнууд.

3. Байгал шадарай нютагай засагай тойрогой Захиргаанай түбөөр Турунтаево һууриниие тодорхойлох.

4. «Буряад Уласай Байгал шадарай нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын бүридэлдэ ородог «Гремячинскын сомон», «Зырянскын сомон», «Ильинкын сомон», «Итанцын сомон», «Мостовкын сомон», «Нестеровын сомон», «Таловкын сомон», «Татауровын сомон», «Түрхын сомон», «Турунтаевын сомон» гэхэн нютагай засагай байгууламжанууд болон «Буряад Уласай Байгал шадарай нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжа Байгал шадарай нютагай засагай тойрогой байгуулагдаһан үдэрһөө болноулагдаха.

17-дохи статья. «Буряад Уласай Хойто-Байгалай нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые байгуулалга

1. «Буряад Уласай Хойто-Байгалай нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые (саашадаа тус Хуулида – Хойто-Байгалай нютагай засагай тойрог) «Ниитын засагай ниитэ нэгэн байгуулгада нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын юрэнхы заршамууд тухай» гэхэн Холбоото уласай хуулийн хүсэндөө ороһон үдэртэ байһан «Буряад Уласай «Хойто-Байгалай аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын хилэнүүдтэй тудалдаһан хилэ соо «Буряад Уласай «Хойто-Байгалай аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай

байгууламжын түлөөлэлгэтэ зургаанай бүрин этигэмжэнүүдэй дүүрэнэн жэлэй январин 1-һээ байгуулха, үгы гэбэл тэрэнэй бүрин этигэмжэнүүдые болзорһоо урид болюулха ушарта – бүрин этигэмжэнүүдэй иимэ болюулагдаһан үдэрһөө 30 үдэрэй үнгэрһэн хойно.

2. Хойто-Байгалай нютагай засагай тойрогой бүридэлдэ Буряад Уласай Хойто-Байгалай аймагай иимэ һуурин газарнууд ородог гэжэ тогтоохо: Кичера тосхон, Нижнеангарск тосхон, Шэнэ Уоян тосхон, Янчукан тосхон гэхэн хото һуурин газарнууд; Ангоя тосхон, Байкальское һуурин, Дээдэ Заямха һуурин, Душкачан тосхон, Кумора тосхон, Уоян тосхон, Хүйтэн тосхон гэхэн хүдөө һуурин газарнууд.

3. Хойто-Байгалай нютагай засагай тойрогой Захиргаанай түбөөр Нижнеангарск тосхониие тодорхойло.

4. «Буряад Уласай «Хойто-Байгалай аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын бүридэлдэ ородог «Кичера тосхон» гэхэн хото һуурин газар», «Нижнеангарск тосхон» гэхэн хото һуурин газар», «Шэнэ Уоян тосхон» гэхэн хото һуурин газар», «Янчукан тосхон» гэхэн хото һуурин газар», «Ангояын сомон», «Байкальскын эвенк сомон», «Дээдэ Заямхын сомон», «Куморын эвенк сомон», «Уоянай эвенк сомон», «Хүйтэнэй эвенк сомон» болон «Буряад Уласай «Хойто-Байгалай аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжа Хойто-Байгалай нютагай засагай тойрогой байгуулагдаһан үдэрһөө болюулагдаха.

18-дахи статья. «Буряад Уласай Сэлэнгын нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые байгуулалга

1. «Буряад Уласай Сэлэнгын нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые (саашадаа тус Хуулида – Сэлэнгын нютагай засагай тойрог) «Ниитын засагай ниитэ нэгэн байгуулгада нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын юрэнхы заршамууд тухай» гэхэн Холбоото уласай хуулийн хүсэндөө ороһон үдэртэ байһан «Буряад Уласай «Сэлэнгын аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын хилэнүүдтэй тудалдаһан хилэ соо «Буряад Уласай «Сэлэнгын аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын түлөөлэлгэтэ зургаанай бүрин этигэмжэнүүдэй дүүрэнэн жэлэй январин 1-һээ байгуулха, үгы гэбэл тэрэнэй бүрин этигэмжэнүүдые болзорһоо урид болюулха ушарта – бүрин этигэмжэнүүдэй иимэ болюулагдаһан үдэрһөө 30 үдэрэй үнгэрһэн хойно.

2. Сэлэнгын нютагай засагай тойрогой бүридэлдэ Буряад Уласай Сэлэнгын аймагай иимэ һуурин газарнууд ородог гэжэ тогтоохо: Гусиноозёрск хото гэхэн хотын һуурин газар; Ардасан тосхон, Бараата тосхон, Бүлюутэ һуурин, Булаг нютаг, Бургаастай нютаг, Галуута Нуур һуурин, Дэбээн нютаг, Дээдэ-Сүтэй нютаг, Ёнхор нютаг, Ехэ-Сагаан нютаг, Жаргаланта нютаг, Залан нютаг, Зургаан-Дэбэ нютаг, Мэнгэ нютаг, Доодо Бүхэн һуурин, Новоселенгинск тосхон, Нуур-Түхэм нютаг, Поворот тосхон, Сэлэндүүмэ һуурин, Сосновко һуурин, Дунда Бүхэн һуурин, Сульфат үртөөгэй дэргэдэхи

тосхон, Таёжный тосхон, Ташар нютаг, Химнэ тосхон, Тохой нютаг, Түхэм нютаг, Бүхэн үртөөгэй дэргэдэхи тосхон, Үдэнгэ нютаг, Үрмын-Адаг нютаг, Харгана нютаг, Сайдам нютаг, Шанаа нютаг, Ягодное нуурин.

3. Сэлэнгын нютагай засагай тойрогой Захиргаанай түбөөр Гусиноозёрск хотые тодорхойло.

4. «Буряад Уласай «Сэлэнгын аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын бүридэлдэ ородог «Гусиноозёрск хото» гэхэн хото нуурин газар», «Бараатын сомон», «Галуута Нуур сомон», «Жаргаланта сомон», «Загастайн сомон», «Юрөөгэй сомон», «Доодо Бүхэнэй сомон», «Новоселенгинскийн сомон», «Ноёхоной сомон», «Сэлэндүүмын сомон», «Сүтэй сомон», «Химнэ сомон», «Үбэр-Зөөхэйн сомон» гэхэн нютагай засагай байгууламжанууд болон «Буряад Уласай «Сэлэнгын аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжа Сэлэнгын нютагай засагай тойрогой байгуулагдаһан үдэрһөө болуулагдадаг.

19-дэхи статья. «Буряад Уласай Тарбагатайн нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые байгуулалга

1. «Буряад Уласай Тарбагатайн нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые (саашадаа тус Хуулида – Тарбагатайн нютагай засагай тойрог) «Ниитын засагай ниитэ нэгэн байгуулгада нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын юрэнхы заршамууд тухай» гэхэн Холбоото уласай хуулийн хүсэндөө ороһон үдэртэ байһан «Буряад Уласай «Тарбагатайн аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын хилэнүүдтэй тудалдаһан хилэ соо «Буряад Уласай «Тарбагатайн аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын түлөөлэлгэтэ зургаанай бүрин этигэмжэнүүдэй дүүрэнэн жэлэй январийн 1-һээ байгуулха, үгы гэбэл тэрэнэй бүрин этигэмжэнүүдые болзорһоо урид болуулха ушарта – бүрин этигэмжэнүүдэй иимэ болуулагдаһан үдэрһөө 30 үдэрэй үнгэрһэн хойно.

2. Тарбагатайн нютагай засагай тойрогой бүридэлдэ Буряад Уласай Тарбагатайн аймагай иимэ нуурин газарнууд ородог гэжэ тогтоохо: Барыкино нуурин, Барыкино-Ключи нуурин, Ехэ Хунила нуурин, Бурнашево нуурин, Дээдэ Жэрэм нуурин, Дээдэ Саянта нуурин, Вознесеновка нуурин, Десятниково нуурин, Кордон нуурин, Хүйтэн нуурин, Лесной тосхон, Надеино нуурин, Доодо Жэрэм нуурин, Доодо Саянта нуурин, Николаевский тосхон, Пестерево нуурин, Саратовка нуурин, Саянта үртөөгэй дэргэдэхи тосхон, Сэлэнгэ нуурин, Солонцы нуурин, Тарбагатай нуурин, Хандагатай нуурин, Харитоново нуурин гэхэн хүдөө нуурин газарнууд.

3. Тарбагатайн нютагай засагай тойрогой Захиргаанай түбөөр Тарбагатай нууриные тодорхойло.

4. «Буряад Уласай «Тарбагатайн аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын бүридэлдэ ородог «Барыкинын сомон»,

«Ехэ Хунилын сомон», «Дээдэ Жэрэмэй сомон», «Десятниковын сомон», «Заводой сомон», «Хүйтэнэй сомон», «Доодо Жэрэмэй сомон», «Саянтын сомон», «Тарбагатайн сомон», «Шулуутын сомон» гэхэн нютагай засагай байгууламжанууд болон «Буряад Уласай «Тарбагатайн аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжа Тарбагатайн нютагай засагай тойрогой байгуулагдахан үдэрһөө болюулагдаха.

20-дохи статья. «Буряад Уласай Түнхэнэй нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые байгуулалга

1. «Буряад Уласай Түнхэнэй нютагай засагай тойрог» гэхэн нютагай засагай байгууламжые (саашадаа тус Хуулида – Түнхэнэй нютагай засагай тойрог) «Ниитын засагай ниитэ нэгэн байгуулгада нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын юрэнхы заршамууд тухай» гэхэн Холбоото уласай хуулиин хүсэндөө ороһон үдэртэ байһан «Буряад Уласай «Түнхэнэй аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын хилэнүүдтэй тудалдаһан хилэ соо «Буряад Уласай «Түнхэнэй аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын түлөөлэлгэтэ зургаанай бүрин этигэмжэнүүдэй дүүрэнхэн жэлэй январин 1-һээ байгуулха, үгы гэбэл тэрэнэй бүрин этигэмжэнүүдые болзорһоо урид болюулха ушарта – бүрин этигэмжэнүүдэй иимэ болюулагдахан үдэрһөө 30 үдэрэй үнгэрһэн хойно.

2. Түнхэнэй нютагай засагай тойрогой бүридэлдэ Буряад Уласай Түнхэнэй аймагай иимэ һуурин газарнууд ородог гэжэ тогтоохо: Аршаан тосхон, Аһалиг һуурин, Галба һуурин, Гужар һуурин, Далахай нютаг, Еловко һуурин, Ёнгорго нютаг, Жэмһэг һуурин, Загта һуурин, Зүүн Мүрэн тосхон, Хэрэн һуурин, Бага Жэмһэг тосхон, Могой-Горхон һуурин, Мойһото һуурин, Мон тосхон, Никольск һуурин, Ниловка тосхон, Нуга нютаг, Охор-Шэбэр нютаг, Табангууд нютаг, Таһархай һуурин, Талое һуурин, Тооро һуурин, Түнхэн һуурин, Туран һуурин, Улаан-Горхон нютаг, Улбагай нютаг, Харбяангууд һуурин, Хойто-Гол нютаг, Хонгоодор нютаг, Хужар нютаг, Хуурай Хобог нютаг, Шанаа нютаг, Шэмхэ һуурин, Шулуута нютаг гэхэн хүдөө һуурин газарнууд.

3. Түнхэнэй нютагай засагай тойрогой Захиргаанай түбөөр Хэрэн һууриние тодорхойло.

4. «Буряад Уласай «Түнхэнэй аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжын бүридэлдэ ородог «Аршаан сомон», «Галба сомон», «Далахай сомон», «Жэмһэг сомон», «Зүүн-Мүрэн сомон», «Хэрэнэй сомон», «Мон сомон», «Толтой сомон», «Тооро сомон», «Түнхэн сомон», «Туран сомон», «Харбяангууд сомон», «Хойто-Гол сомон», «Хужар сомон» гэхэн нютагай засагай байгууламжанууд болон «Буряад Уласай «Түнхэнэй аймаг» гэхэн нютагай засагай аймаг» гэхэн нютагай засагай байгууламжа Түнхэнэй нютагай засагай тойрогой байгуулагдахан үдэрһөө болюулагдаха.

21-дэхи статья. «Буряад Уласай Хориин нютагай засагай тойрог»

гэһэн нютагай засагай байгууламжые байгуулалга

1. «Буряад Уласай Хориин нютагай засагай тойрог» гэһэн нютагай засагай байгууламжые (саашадаа тус Хуулида – Хориин нютагай засагай тойрог) «Ниитын засагай ниитэ нэгэн байгуулгада нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын юрэнхы заршамууд тухай» гэһэн Холбоото уласай хуулийн хүсэндөө ороһон үдэртэ байһан «Буряад Уласай «Хориин аймаг» гэһэн нютагай засагай аймаг» гэһэн нютагай засагай байгууламжын хилэнүүдтэй тудалдаһан хилэ соо «Буряад Уласай «Хориин аймаг» гэһэн нютагай засагай аймаг» гэһэн нютагай засагай байгууламжын түлөөлэлгэтэ зургаанай бүрин этигэмжэнүүдэй дүүрэһэн жэлэй январийн 1-һээ байгуулха, үгы гэбэл тэрэнэй бүрин этигэмжэнүүдые болзорһоо урид болюулха ушарта – бүрин этигэмжэнүүдэй иимэ болюулагдаһан үдэрһөө 30 үдэрэй үнгэрһэн хойно.

2. Хориин нютагай засагай тойрогой бүридэлдэ Буряад Уласай Хориин аймагай иимэ һуурин газарнууд ородог гэжэ тогтоохо: Аалан нютаг, Амгаланта нютаг, Аниинск нютаг, Ашанга нютаг, Баруун Хасуурта нютаг, Баян Гол нютаг, Булам нютаг, Дээдэ Тайлса һуурин, Георгиевка һуурин, Доодо Гол нютаг, Зүүн Хуурай тосхон, Хүлэй һуурин, Улаан-Одон нютаг, Майла тосхон, Бага Хүрбэ тосхон, Могой һуурин, Нарин тосхон, Ойбонто тосхон, Онинборск һуурин, Санномыск һуурин, Тарбагатай һуурин, Тохорюугта нютаг, Тээгдэ нютаг, Удинск һуурин, Хандагай тосхон, Хасуурта һуурин, Хори һуурин гэһэн хүдөө һуурин газарнууд.

3. Хориин нютагай засагай тойрогой Захиргаанай түбөөр Хори һууриние тодорхойло.

4. «Буряад Уласай «Хориин аймаг» гэһэн нютагай засагай аймаг» гэһэн нютагай засагай байгууламжын бүридэлдэ ородог «Ашангын сомон», «Дээдэ Хүрбын сомон», «Дээдэ Тайлсын сомон», «Улаан партизануудай сомон», «Хүлэй сомон», «Ойбонтын сомон», «Удинскын сомон», «Хасууртын сомон», «Хориин сомон», болон «Буряад Уласай «Хориин аймаг» гэһэн нютагай засагай аймаг» гэһэн нютагай засагай байгууламжа Хориин нютагай засагай тойрогой байгуулагдаһан үдэрһөө болюулагдаха.

22-дохи статья. Нютагай засагай тойрогуудай нэгэдэхи зарлалай түлөөлэлгэтэ зургаануудай һунгалтые ба тэдэнэй түрүүшын зүблөөнүүдые үнгэргэлгы хангалга

1. Шэнээр байгуулагдаһан нютагай засагай тойрогуудай нэгэдэхи зарлалай түлөөлэлгэтэ зургаанууд (саашадаа – нютагай засагай тойрогуудай түлөөлэлгэтэ зургаанууд) «Ниитын засагай ниитэ нэгэн байгуулгада нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын юрэнхы заршамууд тухай» гэһэн Холбоото уласай хуулийн хүсэндөө орохоһоо урид бүрилдүүлэгдэһэн нютагай засагай аймагуудай түлөөлэлгэтэ зургаануудай бүрин этигэмжэнүүдэй болзорой дүүрэһые хараада абан, үгы гэбэл нютагай засагай аймагуудай түлөөлэлгэтэ зургаануудай бүрин этигэмжэнүүдэй болзорһоо урид болюулагдаһан ушарһаа

бүгэдын адли ба сэхэ хунгуулиин эрхын үндэһөөр нютагай засагай хунгалтада нюусаар дуугаа үгэлгөөр 5 жэлэй болзрто хунгагадаг.

Нютагай засагай тойрогуудай түлөөлэлгэтэ зургаанууд нютагай засагай тойрогой түлөөлэлгэтэ зургаануудай хунгамалнуудай тогтоогдоһон тоогой гурбанай хоёр хубиһаа бага бэшын хунгагдаһан ушарта хуулита бүридэлөөр хунгагдаһанда тоологдодог.

2. Нютагай засагай тойрогуудай нэгэдэхи зарлалай түлөөлэлгэтэ зургаануудай хунгамалнуудай тоо тус Хуулиин 1-дэхи хабсаргалтын ёһоор «Ниитын засагай ниитэ нэгэн байгуулгада нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын юрэнхы заршамууд тухай» гэхэн Холбоото уласай хуулиин хүсэндөө ороһон үдэрэй байдалаар байһан зохистой нютагай засагай аймагуудай түлөөлэлгэтэ зургаануудай хунгамалнуудай тоотой адли.

3. Нютагай засагай тойрогой түлөөлэлгэтэ зургаанай хунгамалнуудай хунгалтыг зохистой газар дэбисхэрэй хунгуулиин комиссинууд «Оросой Холбоото Уласай эрхэтэдэй хунгуулиин эрхэнүүдэй ба бүгэдын ханал хурялгада хабаадаха эрхын гол лаб найдуулганууд тухай» гэхэн 2002 оной июниин 12-ой № 67-ФЗ Холбоото уласай хууляар (саашадаа – № 67-ФЗ Холбоото уласай хуули), «Буряад Уластахи нютагай засагай байгууламжын түлөөлэлгэтэ зургаанай хунгамалнуудай хунгалта тухай» гэхэн 2003 оной сентябриин 17-ой № 419-III Буряад Уласай Хууляар (саашадаа – № 419-III Буряад Уласай Хуули) тогтоогдоһон болзрто зарладаг ба эмхидхэдэг.

4. Нютагай засагай тойрогой түлөөлэлгэтэ зургаанай хунгамалнуудай хунгалта үнгэргэхын тула хунгуулиин тойрогуудай хэб зурагуудыг № 67-ФЗ Холбоото уласай хуулиин, № 419-III Буряад Уласай Хуулиин эрилтэнүүдэй ёһоор зохистой газар дэбисхэрэй хунгуулиин комиссинууд тодорхойлдог болон хунгалта зарлаха тухай шийдхэбэриин албан ёһоор толилогдоһон үдэрһөө литын 5 үдэрһөө орой бэшэ баталдаг.

5. Нютагай засагай тойрогой түлөөлэлгэтэ зургаанай хунгамалнуудай хунгалта үнгэргэхэдэ, № 67-ФЗ Холбоото уласай хууляар, холбоото уласай бусад хуулинуудаар, № 419-III Буряад Уласай Хууляар нютагай засагай байгууламжын нютагай захиргаанай засаг даргада даалгагдаһан бүхы бүрин этигэмжэнүүдыг нютагай засагай аймагуудай засаг дарганар бэлүүлдэг.

6. Хунгагдаһан нютагай засагай тойрогой нэгэдэхи зарлалай түлөөлэлгэтэ зургаанууд заагдаһан түлөөлэлгэтэ зургаануудай хуулита бүридэлөөр хунгагдаһан үдэрһөө литын 15 үдэрһөө дээшэ бэшэ болзрто түрүүшын зүблөөнүүдтэ суглардаг.

Нютагай засагай тойрогуудай түлөөлэлгэтэ зургаануудай түрүүшын зүблөөнүүдыг нютагай засагай аймагуудай засаг дарганар зарладаг.

Хэрбээ хунгагдаһан хунгамалнуудай тоогой 50 хубиһаа бага байбалнь, түлөөлэлгэтэ зургаануудай зүблөөнүүд хуулита гэжэ тоологдохо ёһогүй.

7. Нютагай засагай тойрогуудай нэгэдэхи зарлалай түлөөлэлгэтэ зургаануудай түрүүшын зүблөөнүүдыг түлөөлэлгэтэ зургаануудай наһаараа эгээл аха заха хунгамалнууд нээдэг болон заагдаһан түлөөлэлгэтэ зургаануудай түрүүлэгшэдыг хунгаха саг болотор хүтэлдэг.

8. Нютагай засагай тойрогуудай нэгэдэхи зарлалай түлөөлэлгэтэ зургаануудай түрүүшын зүблөөнүүдэй эмхидхэлэй ба эрхэ хуулиин, мэдээсэлэй, эд хэрэгсэлэй ба оньһоной хангалтые нютагай засагай аймагуудай түлөөлэлгэтэ зургаанууд бээлүүлдэг

23-дахи статья. Нютагай засагай тойрогой нэгэдэхи засаг даргын хунгалта

1. Шэнээр байгуулагдаһан нютагай засагай тойрогой түрүүшын засаг дарга (саашадаа – нютагай засагай тойрогой засаг дарга) Буряад Уласай Толгойлогшын дурадхаһан дэбжүүлэгдэгшэдэй тооһоо нютагай засагай тойрогой түлөөлэлгэтэ зургаанаар хунгагдадаг болон нютагай захиргааниие толгойлдог.

Гэхэтэй хамта нютагай засагай тойрогой хунгамалнуудай тогтоогдоһон тооһоо олонхиинь тэрэнэй түлөө дуугаа үгэһэн дэбжүүлэгдэгшэ хунгагдаһанда тоологдодог. Хэрбээ нэгэшье дэбжүүлэгдэгшын хунгамалнуудай дуунуудай хэрэгтэй тоо абаагүй һаань, эгээл олон дуу абаһан хоёр дэбжүүлэгдэгшэдтэ дахин дуугаа үгэлгэ үнгэргэгдэдэг. Дахин дуугаа үгэлгын дүнгүүдээр дуугаа үгэхэдэ, нүгөөдэ дэбжүүлэгдэгшын абаһан дуунуудай тоодо орходоо, хунгамалнуудай олон дуу абаһан дэбжүүлэгдэгшэ хунгагдаһанда тоологдодог.

2. Нютагай засагай тойрогой түрүүшын засаг даргын бүрин этигэмжэнүүдэй болзор 5 жэл болодог.

3. Нютагай засагай тойрогой түрүүшын засаг дарга нютагай засагай тойрогой зохистой түлөөлэлгэтэ зургаанай тэрэниие хунгаха тухай шийдхэбэри абаһан үдэрһөө литын 14 үдэрһөө орой бэшэ тушаалаа эзэлдэг.

24-дэхи статья. Нютагай засагай тойрогой нэгэдэхи засаг даргын тушаалда дэбжүүлэгдэгшэдые Буряад Уласай Толгойлогшын уридшалан хаража үзэлгэ болон нютагай засагай тойрогой түлөөлэлгэтэ зургаанда дурадхалга

1. Нютагай засагай тойрогой түлөөлэлгэтэ зургаан түрүүшын зүблөөнэй үнгэргэгдэһэн үдэрһөө ажалай 3 үдэрэй туршада Буряад Уласай Толгойлогшодо нютагай засагай тойрогой нэгэдэхи засаг даргын тушаалда дэбжүүлэгдэгшэдые нютагай засагай тойрогой түлөөлэлгэтэ зургаанда дурадхаха хэрэгтэй тухай мэдээсэл эльгээдэг.

2. Нютагай засагай тойрогой түлөөлэлгэтэ зургаанай заагдаһан мэдээсэлдэ үндэһэлэн, Буряад Уласай Толгойлогшын бүрин этигэмжэлһэн Буряад Уласай гүйсэдхэхы зургаан нютагай засагай тойрогой нэгэдэхи засаг даргын тушаалда дэбжүүлэгдэгшэд тухай дурадхалнуудые тушаан абаха болзор тухай мэдээсэлые мэдээсэлэй ба теле-харилсаанай Интернет сүлжээндэхи Буряад Уласай Засагай газарай албан ёһоной сайт дээрэ болон (гү, али) «Бурятия» сониндо толилдог.

3. Нютагай засагай тойрогой нэгэдэхи засаг даргын тушаалда дэбжүүлэгдэгшэд тухай дурадхалнуудыг Буряад Уласай Толгойлогшодо оруулха эрхэтэй гэбэл:

1) дэбжүүлэгдэгшэдэйн холбоото уласай тоолборинуудай Оросой Холбоото Уласай Холбооной Суглаанай Гүрэнэй Дүүмын хунгамалнуудай урдахи тон нарын хунгалтын албан ёһоор толилогдоһон дүнгүүдэй үндэһөөр хунгамалай мандадуудыг хубаарилгада зүбшөөгдэһэн улас түрын намууд;

2) дэбжүүлэгдэгшэдэйн холбоото уласай тоолборинуудай Буряад Уласай Толгойлогшын заагдаһан дурадхалнуудыг Буряад Уласай Арадай Хуралда оруулһан үдэртэ хүсэндөө байһан хунгамалнуудай мандадуудыг хубаарилгада зүбшөөгдэһэн улас түрын намууд;

3) «Буряад Уласай нютагай засагай байгууламжануудай зүблэл» эблэл;

4) Буряад Уласай Олонийтын танхим;

5) «Бүхы Оросой нютагай өөһэдын хүтэлбэри хүгжөөлгын эблэл» эблэл.

4. Тус статьягай 3-дахи хубида заагдаһан бүхэн Буряад Уласай Толгойлогшодо нютагай засагай тойрогой нэгэдэхи засаг даргын тушаалда хоёрһоо дээшэ бэшэ дэбжүүлэгдэгшэд тухай дурадхалнуудыг оруулха эрхэтэй.

5. Буряад Уласай Толгойлогшын нютагай засагай тойрогой нэгэдэхи засаг даргын тушаалда дэбжүүлэгдэгшэд тухай дурадхалнуудыг уридшалан хаража үзэлгэ болон дэбжүүлэгдэгшэдыг уридшалан хаража үзэлгэ тус Хуулийн 2-дохи хабсаргалтаар тогтоогдоһон гуримаар (саашадаа – Гурим) бэлүүлэгдэдэг.

6. Буряад Уласай Толгойлогшо нютагай засагай тойрогой нэгэдэхи засаг даргын тушаалда дэбжүүлэгдэгшэд тухай дурадхалнуудыг уридшалан хаража үзэһэнэй дүнгүүдээр нютагай засагай тойрогой түлөөлэлгэтэ зургаанда нютагай засагай тойрогой нэгэдэхи засаг даргын тушаалда хоёрһоо үсөөн бэшэ дэбжүүлэгдэгшэдыг дурадхаха тухай шийдхэбэри абадаг.

7. Нютагай засагай тойрогой түлөөлэлгэтэ зургаан нютагай засагай тойрогой нэгэдэхи засаг даргын тушаалда дэбжүүлэгдэгшэдыг нютагай засагай тойрогой түлөөлэлгэтэ зургаанда дурадхаха тухай Буряад Уласай Толгойлогшын шийдхэбэри абаһан үдэрһөө литын 15 үдэрһөө орой бэшэ нютагай засагай тойрогой нэгэдэхи засаг даргыг хунгаха асуудалаар зүблөө үнгэргэдэг.

25-дахи статья. Нютагай засагай тойрогуудай ба болуулагдажа байһан нютагай засагай байгууламжануудай нютагай засагай хуули ёһоной шийдхэбэринүүдэй хүсэн

1. Хэрбээ заагдаһан нютагай засагай хуули ёһоной шийдхэбэринүүдээр хүсэндөө орохо ондоо гуримай хараалагдаагүй һаань, нютагай засагай тойрогуудай нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн зургаануудай нютагай засагай хуули ёһоной шийдхэбэринүүд, тэдэниие зүбшэн хэлсэлгэдэ эрхэтэдэй хабаадалгын гурим, ниитын шагналгануудыг зарлаха ба үнгэргэхэ гурим, нютагай засагай тойрогуудай өөһэдын хүтэлбэрийн зургаануудай ба нютагай

өөхэдын хүтэлбэрийн тушаалта нюурнуудай ажаябуулга эмхидхэлгын асуудалнуудаар хуули ёһоной шийдхэбэринүүд албан ёһоор толилогдоһон (тунхаглагдаһан) үдэрһөө хүсэндөө ородог.

2. Нютагай засагай тойрогуудай нютагай өөхэдын хүтэлбэрийн зургаануудай бүрилдүүлэгдэтэр шэлжэлтын хугасаагай туршада болюулагдажа байһан нютагай засагай байгууламжануудай нютагай өөхэдын хүтэлбэрийн зургаанууд эрхэ мэдэлдэнь хабаатай хүн зоной ажамидарал сэхэ хангалгын асуудалнуудаар (нютагай удха шанартай асуудалнуудаар) нютагай засагай хуули ёһоной шийдхэбэринүүдые тогтоогдоһон гуримаар баталан абадаг, гар табидаг ба толилдог (тунхагладаг).

Нютагай засагай тойрогуудай байгуулагдаһан үдэртэ зохистой дэбисхэр дээрэ хүн зоной ажамидарал сэхэ хангаха асуудалнуудые (нютагай удха шанартай асуудалнууд) шийдхэхэ талаар бүрин этигэмжэнүүдые бээлүүлһэн болюулагдажа байһан нютагай засагай байгууламжануудай нютагай өөхэдын хүтэлбэрийн зургаануудай баталан абаһан дэбисхэр түсэблэлгын, хото барилгын бүхэлүүрнүүдтэ хубаалгын дансануудта ба дэбисхэр түсэблэхэ талаар дансануудта хубилалтануудые оруулалгыг нютагай засагай тойрогуудай нютагай өөхэдын хүтэлбэрийн зургаанууд бээлүүлдэг.

3. Нютагай засагай тойрогуудай байгуулагдаһан үдэртэ зохистой дэбисхэр дээрэ хүн зоной ажамидарал сэхэ хангаха асуудалнуудые (нютагай удха шанартай асуудалнууд) шийдхэхэ талаар бүрин этигэмжэнүүдые бээлүүлһэн болюулагдажа байһан нютагай засагай байгууламжануудай нютагай өөхэдын хүтэлбэрийн зургаануудай баталан абаһан нютагай засагай хуули ёһоной шийдхэбэринүүд холбоото уласай хуулинуудта ба Оросой Холбоото Уласай гуримшуулгын хуули ёһоной бусад шийдхэбэринүүдтэ, Буряад Уласай гуримшуулгын хуули ёһоной шийдхэбэринүүдтэ, мүн нютагай засагай тойрогуудай нютагай өөхэдын хүтэлбэрийн зургаануудай нютагай засагай хуули ёһоной шийдхэбэринүүдтэ харша бэшэ хубида хүсэтэй байдаг.

4. Тус статьягай 2-дохи хубийн нэгэдэхи абзацта заагдаһан нютагай засагай хуули ёһоной шийдхэбэринүүд нютагай засагай тойрогуудай байгуулагдаһан үдэртэ зохистой дэбисхэр дээрэ хүн зоной ажамидарал сэхэ хангаха (нютагай удха шанартай асуудалнууд) асуудалнуудые шийдхэхэ талаар бүрин этигэмжэнүүдые бээлүүлһэн болюулагдажа байһан нютагай засагай байгууламжануудай нютагай өөхэдын хүтэлбэрийн зургаануудай тогтоогдоһон гуримаар хүсээ буураһанда тоолотор гү, али тэрэл асуудалнуудаар нютагай засагай хуули ёһоной шийдхэбэринүүдые нютагай засагай тойрогуудай нютагай өөхэдын хүтэлбэрийн зургаануудай баталан абатар хүсэтэй байха.

26-дахи статья. Шэлжэлтын хугасаа

1. Тус Хуулийн 11-дэхи статьяда заагдаһан нютагай засагай тойрогой байгуулагдаһан үдэрһөө 2028 оной июлийн 1 болотор шэлжэлтын хугасаа тогтоогдодог.

2. Тус Хуулийн 5 – 7, 9, 10, 14, 16, 20, 21-дэхи статьянуудта заагдаһан

нютагай засагай тойрогуудай байгуулагдахан үдэрхөө 2029 оной июлиин 1 болотор шэлжэлтын хугасаа тогтоогдодог.

3. Тус Хуулиин 3, 4, 8, 12, 13, 15, 17 – 19-дэхи статьянуудта заагдахан нютагай засагай тойрогуудай байгуулагдахан үдэрхөө 2030 оной июлиин 1 болотор шэлжэлтын хугасаа тогтоогдодог

4. Нютагай засагай аймагай түлөөлэлгэтэ зургаанай бүрин этигэмжэнүүдэй болзорхоо урид болюулагдахан ушарта нютагай засагай тойрогой байгуулагдахан үдэрхөө нэгэ жэл зургаан харын болзорто шэлжэлтын хугасаа тогтоогдодог.

5. Шэлжэлтын хугасаагай туршада нютагай засагай тойрогуудай нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн зургаануудай бүрилдүүлгэ бээлүүлэгдэдэг, мүн тус Хууляар тогтоогдоһон Буряад Уластахи нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн газар дэбисхэрэй эмхитэй холбоотой бусад асуудалнуудай гуримшуулга үнгэргэгдэдэг.

6. Тус Хуулиин хүсэндөө ороһон үдэрхөө:

1) нютагай засагай хунгалтада хунгагдадаг хуурин газарнуудай, нютагай засагай аймагуудай засаг дарганарай, хуурин газарнуудай, нютагай засагай аймагуудай түлөөлэлгэтэ зургаануудай хунгамалнуудай шэнэ хунгалта нютагай засагай байгууламжын түлөөлэлгэтэ зургаанай хунгамалнуудай нэмэлтэ хунгалтаһаа гадна зарлагдадаггүй ба үнгэргэгдэдэггүй;

2) сомонуудай, хотын хуурин газарнуудай ба нютагай засагай аймагуудай түлөөлэлгэтэ зургаанууд заагдахан нютагай засагай байгууламжануудай дүримүүдээр хараалагдахан бүрин этигэмжэнүүдэй болзорой дүүрэтэр бүрин этигэмжэнүүдээ бээлүүлдэг;

3) бүрин этигэмжэнүүдэйн болзорой дүүрэхэн хуурин газарнуудай нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн зургаануудай бүрин этигэмжэнүүдые, тэрэ тоодо нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн зохистой зургаануудай бүрин этигэмжэнүүдэй болзорхоо урид болюулагдахан ушарта шэнээр байгуулагдахан нютагай засагай тойрогуудай нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн зургаануудай бүрилдүүлэгдэтэр нютагай засагай аймагуудай нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн зургаанууд бээлүүлдэг;

4) нютагай засагай аймагуудай засаг дарганарай бүрин этигэмжэнүүдэй болзор шэнээр байгуулагдахан нютагай засагай тойрогой түлөөлэлгэтэ зургаанай түрүүшын зүблөөнэй үдэр болотор, зүгөөр хоёр жэлхээ ехэ бэшээр һунаагдадаг.

7. Нютагай засагай тойрогой нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн зургаануудай бүрилдүүлэгдэтэр зохистой дэбисхэрнүүд дээрэ нютагай засагай тойрогой хүн зоной ажамидарал сэхэ хангалгын асуудалнуудые шийдхэхэ талаар бүрин этигэмжэнүүдые шэнээр байгуулагдахан нютагай засагай тойрогой байгуулагдахан үдэртэ тус дэбисхэрнүүд дээрэ хүн зоной ажамидарал сэхэ хангаха асуудалнуудые шийдхэхэ талаар бүрин этигэмжэнүүдые бээлүүлжэ байһан нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн зургаанууд бээлүүлдэг.

8. Нютагай засагай аймагуудай түлөөлэлгэтэ зургаануудай бүрин

этигэмжэнүүдэй болзорой болюулагдатар болон байгуулагдаһан нютагай засагай тойрогуудай нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн зургаануудай бүрилдүүлэгдэтэр, нютагай засагай аймагуудай түлөөлэлгэтэ зургаанууд, шэнээр байгуулагдаһан нютагай засагай тойрогтохи нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн бусад зургаанууд ба тушаалта нюурнууд бүрин этигэмжэнүүдээ «Ниитын засагай ниитэ нэгэн байгуулгада нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын юрэнхы заршамууд тухай» гэхэн Холбоото уласай хуулитай болон Буряад Уласай хуулинуудтай зохилдуулагдаһан нютагай засагай аймагуудай хүсэндөө байгаа дүримүүдэй үндэһөөр бээлүүлдэг.

9. Нютагай засагай тойрогуудай дүримүүдые, нютагай засагай тойрогуудай нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн зургаануудай нютагай засагай хуули ёһоной шийдхэбэринүүдэй түлэбүүдые, нютагай засагай тойрогуудай дүримүүдэй түлэбүүдээр дурадхалнуудые бүридхэлгын, мүн тэдэниие зүбшэн хэлсэлгэдэ эрхэтэдэй хабаадалгын гуримые, ниитын шагналгануудые зарлаха ба үнгэргэхэ гуримые, нютагай засагай тойрогуудай баталан абтаһан дүримүүдые, нютагай засагай тойрогуудай албан ёһоной бусад мэдээсэлнүүдые шэлжэлтын хугасаагай туршада албан ёһоор толилолготой (тунхаглалгатай) холбоотой нютагай бюджетэй гаршанууд нютагай засагай аймагуудай бюджетүүдэй мүнгэнэй ашаар хангагдадаг.

10. Шэлжэлтын үедэ «Буряад Уластахи нютагай засагай байгууламжануудай хилэ тогтоолго, байгуулалга болон эрхэ зэргэ олголго тухай» гэхэн 2004 оной декабриин 31-эй № 985-III Буряад Уласай Хуули тус Хуулида харша бэшэ хубида хэрэглэгдэдэг.

27-дохи статья. Түгэсхэлэй дүримүүд

1. Тус Хуулийн хүсэндөө орохо үедэ хүсэндөө байһан Буряад Уластахи нютагай засагай байгууламжануудай нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн зургаанууд бүрин этигэмжэнүүдээ болзорһоо урид болюулха тухай шийдхэбэри абаха эрхэтэй.

2. Тус Хуулийн 11-дэхи статьяда заагдаһан шэнээр байгуулагдаһан нютагай засагай байгууламжын нэгэдэхи зарлалай түлөөлэлгэтэ зургааниие бүрилдүүлгэ тус статьягай 1-дэхи хубяар хараалагдаһан ушарһаа бэшэндэ 2027 ондо бээлүүлэгдэдэг.

3. Тус Хуулийн 5 – 7, 9 – 10, 14, 16, 20 – 21-дэхи статьянууд соо заагдаһан шэнээр байгуулагдаһан нютагай засагай байгууламжануудай нэгэдэхи зарлалай түлөөлэлгэтэ зургаануудые бүрилдүүлгэ тус статьягай 1-дэхи хубяар хараалагдаһан ушарһаа бэшэндэ 2028 ондо бээлүүлэгдэдэг.

4. Тус Хуулийн 3 – 4, 8, 12 – 13, 15, 17 – 19-дэхи статьянууд соо заагдаһан шэнээр байгуулагдаһан нютагай засагай байгууламжануудай нэгэдэхи зарлалай түлөөлэлгэтэ зургаануудые бүрилдүүлгэ тус статьягай 1-дэхи хубяар хараалагдаһан ушарһаа бэшэндэ 2029 ондо бээлүүлэгдэдэг.

5. 2027 оной январийн 1 болотор нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн зургаанууд бүрин этигэмжэнүүдые «Оросой Холбоото Уласта нютагай

өөхэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын юрэнхы заршамууд тухай» гэхэн 2003 оной октябрийн 6-ай № 131-ФЗ Холбоото уласай хуулийн 14 – 18-дахи статьянуудай ёһоор бэелүүлдэг.

6. 2027 оной январийн 1-һээ нютагай засагай тойрогуудай байгуулагдатар һуурин газарнуудай, нютагай засагай аймагуудай нютагай өөхэдын хүтэлбэрийн зургаанууд бүрин этигэмжэнүүдые Буряад Уласта хүн зоной ажамидарал сэхэ хангалгын асуудалнуудые шийдхэхэ талаар бүрин этигэмжэнүүдые шэнээр хубаарилха тухай Буряад Уласай хуулийн ёһоор бэелүүлдэг.

7. Нютагай засагай тойрогой нютагай өөхэдын хүтэлбэрийн зургаанууд эрхэ мэдэлэйнгээ ёһоор Оросой Холбоото Уласай гүрэнэй засагай зургаануудтай, Буряад Уласай гүрэнэй засагай зургаануудтай, нютагай өөхэдын хүтэлбэрийн зургаануудтай, хубийн ба хуулийн эрхэтэ нюурнуудтай харилсаануудта нютагай засагай тойрогой байгуулагдаһан үдэртэ зохистой дэбисхэр дээрэ хүн зоной ажамидарал шууд хангаха асуудалнуудые шийдхэхэ талаар бүрин этигэмжэнүүдые бэелүүлжэ байһан нютагай өөхэдын хүтэлбэрийн зургаануудай эрхэ залгамжалагша болодог. Эрхэ залгамжалгын асуудалнууд нютагай засагай тойрогой нютагай засагай хуули ёһоной шийдхэбэринүүдээр гуримшуулагдаха ёһотой.

8. 2028 оной январийн 1-һээ Оросой Холбоото Уласай бюджетэй байгуулгын бюджетүүдтэй бюджетүүд хоорондын харилсаануудта тус Хуулийн 11-дэхи статьягаар хараалагдаһан нютагай засагай тойрогой бюджет ниитэ нэгэн дэбисхэрэй бюджет гэжэ хараада абтадаг.

Хэрбээ тус статьягай 1-дэхи хубяар ондоогоор хараалагдаагүй һаань, 2029 оной январийн 1-һээ Оросой Холбоото Уласай бюджетэй байгуулгын бюджетүүдтэй бюджетүүд хоорондын харилсаануудта тус Хуулийн 5 – 7, 9, 10, 14, 16, 20, 21-дэхи статьянуудаар хараалагдаһан нютагай засагай тойрогуудай бюджетүүд ниитэ нэгэн дэбисхэрэй бюджет гэжэ хараада абтадаг.

Хэрбээ тус статьягай 1-дэхи хубяар ондоогоор хараалагдаагүй һаань, 2030 оной январийн 1-һээ Оросой Холбоото Уласай бюджетэй байгуулгын бюджетүүдтэй бюджетүүд хоорондын харилсаануудта тус Хуулийн 3, 4, 8, 12, 13, 15, 17 – 19-дэхи статьянуудаар хараалагдаһан нютагай засагай тойрогуудай бюджетүүд ниитэ нэгэн дэбисхэрэй бюджет гэжэ хараада абтадаг.

9. Шэнээр байгуулагдаһан нютагай засагай тойрогуудай ээлжээтэ жэлэй ба түсэбтэ хугасаагай бюджетүүдэй түлэбүүдые шэнээр байгуулагдаһан нютагай засагай тойрогуудай захиргаануудай байгуулагдатар бүридхэлгы Оросой Холбоото Уласай хуулийн ёһоор нютагай засагай аймагуудай захиргаанууд бэелүүлдэг.

Бюджетүүдэй түлэбүүдые хаража үзэлгы, бюджетүүдые баталалгы ба дүүргэлгы, тэдэниие дүүргэлгын хойноһоо хиналты, шэнээр байгуулагдаһан нютагай засагай тойрогуудай бюджетүүдые бэелүүлгэ тухай тоосоонуудые бүридхэлгы ба баталалгы Оросой Холбоото Уласай бюджетэй хуулийн ёһоор нютагай засагай тойрогуудай нютагай захиргаанууд бэелүүлдэг.

Бюджетүүд тухай шийдхэбэринүүдтэ хубилалтануудые оруулха тухай

бюджетүүдэй түлэбүүдые бүридхэлгы ба хаража үзэлгы, бюджетүүдые баталалгы ба дүүргэлгы, тэдэниие дүүргэлгын хойноһоо хиналгы, болюулагдажа байһан һуурин газарнуудай ба нютагай засагай аймагуудай байгша мүнгэн һангай жэлдэ бюджетүүдые бэелүүлгэ тухай тоосоонууды бүридхэлгы ба баталалгы нютагай засагай тойрогуудай нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн зургаануудай бүрилдүүлэгдэтэр болюулагдажа байһан һуурин газарнуудай ба нютагай засагай аймагуудай нютагай захиргаанууд бэелүүлдэг, нютагай засагай тойрогуудай нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн зургаануудай бүрилдүүлэгдэхэн үдэрһөө – нютагай засагай тойрогуудай нютагай захиргаанууд тэдэнэй болюулагдахаа урид байһан нютагай засагай байгууламжануудаар аминдань Оросой Холбоото Уласай бюджетэй хуулийн ёһоор.

10. Нютагай засагай байгууламжанууды болюулалга болюулагдажа байһан нютагай засагай байгууламжануудай дэбисхэрнүүд дээрэ оршодог һуурин газарнуудай эрхэ зэргэ хубилгаха, мүн болюулагдажа байһан нютагай засагай байгууламжануудай дэбисхэрнүүд дээрэ оршодог хотын ба хүдөөгэй һуурин газарнуудта ажаһуудаг ба ажалладаг зарим бүлэгэй эрхэтэдтэ хууляар тогтоогдоһон нийгэмэй дэмжэлтын хэмжээнүүды үзүүлэлгы хубилгаха гү, али болюулха хойшолон болодоггүй.

11. «Ниитын засагай ниитэ нэгэн байгуулгада нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын юрэнхы заршамууд тухай» гэхэн Холбоото уласай хуулийн хүсэндөө ороһон үдэрэй байдалаар байһан нэгэнһээ дээшэ һуурин газарай хилэ соо байгуулагдаһан нютагай засагай тойрогто, иимэ һуурин газарнуудай захиргаата түбүүдтэ нютагай захиргаанай байгуулгада ородог нютагай захиргаанай газар дэбисхэрэй зургаанууд бүрилдүүлэгдэхэ ёһотой.

Тус хубийн ёһоор бүрилдүүлэгдэхэн нютагай захиргаануудай газар дэбисхэрэй зургаануудта «Ниитын засагай ниитэ нэгэн байгуулгада нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын юрэнхы заршамууд тухай» гэхэн Холбоото уласай хуулийн хүсэндөө ороһон үдэрэй байдалаар «Оросой Холбоото Уласта нютагай засагай албан тухай» гэхэн 2007 оной мартын 2-ой № 25-ФЗ Холбоото уласай хуулийн ёһоор тогтоогдодог мэргэжэлтэ болбосоролой хэмжээндэ мэргэжэлэй эрилтэнүүды хараада абангүй, һуурин газарнуудай засаг дарганарай тушаалнууды эзэлжэ байһан нюурнууд нютагай захиргаануудай газар дэбисхэрэй зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй тушаалнуудта томилогдожо болохо.

12. Хэрбээ тус статьягаар, уласай бюджет тухай Буряад Уласай хууляар, болюулагдажа байһан нютагай засагай байгууламжануудай бюджетүүд тухай шийдхэбэринүүдээр ондоогоор хараалагдаагүй һаань, болюулагдажа байһан нютагай засагай байгууламжануудай нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн зургаануудай нютагай засагай тойрогууды байгуулалгатай болон тус зургаанууды усадхалгатай холбоотой ажаябуулгын мүнгэн һангай болон эд зөөрийн ба оньһон хэрэгсэлнүүдэй талаар хангалта болюулагдажа байһан нютагай засагай байгууламжануудай бюджетүүдэй мүнгэнэй ашаар бэелүүлэгдэдэг.

13. Шэнээр байгуулагдахан нютагай засагай тойрогуудай нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн зургаануудай бүрилдүүлэгдэтэр нютагай засагай тойрогуудай нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн зургаануудые хангалгын гаршануудай мүнгэн һангай хангалта Буряад Уласай нютагай засагай аймагуудай бюджетүүдэй мүнгэнэй ашаар бээлүүлэгдэдэг.

14. Болюулагдажа байһан нютагай засагай байгууламжануудай нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн зургаануудые хуулийн эрхэтэ нюурнуудай зэргээр усадхалгатай холбоотой гаршануудай мүнгэн һангай хангалта болюулагдажа байһан нютагай засагай байгууламжануудай мүнгэнэй ашаар бээлүүлэгдэдэг, харин нютагай засагай тойрогой байгуулагдахан жэлэй удаадахи жэлэй январийн 1-һээ – нютагай засагай тойрогой бюджетэй мүнгэнэй ашаар.

28-дахи статья. Тус Хуулийн хүсэндөө оролго

1. Тус Хуули албан ёһоор толилогдоһон үдэрэй удаа арбан үдэрэй үнгэрһэн хойно хүсэндөө орохо.

2. Буряад Уласай Хуулинууд болон Буряад Уласай ба нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн гуримшуулгын хуули ёһоной бусад шиидхэбэринүүд 2027 оной январийн 1-һээ орой бэшэ тус Хуулитай зохилдуулагдаха. Тэдэ тус Хуулитай зохилдуулхаһаа урид зохистой харилсаануудта тус Хуулида харша бэшэ хубида хэрэглэгдэхэ.

Буряад Уласай Толгойлогшо

А.С. ЦЫДЕНОВ

Улаан-Үдэ хото
2025 оной ноябрийн 22

№ 1246-VII

«Буряад Уласай дэбисхэр дээрэ
«Ниитын засагай ниитэ нэгэн байгуулгада
нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын
юрэнхы заршамууд тухай» гэхэн
Холбоото уласай хуули бээлүүлгын
зарим асуудалнууд тухай» гэхэн
Буряад Уласай Хуулида
1-дэхи хабсаргалта

**Нютагай засагай тойрогуудай нэгэдэхи зарлалай
түлөөлэлгэтэ зургаануудай һунгамалнуудай тоо**

Нютагай засагай байгууламжын нэрэмжэ	Һунгамалнуудай тоо
Баргажанай нютагай засагай тойрог	15
Баунтын эвенк нютагай засагай тойрог	15
Бэшүүрэй нютагай засагай тойрог	17
Зэдын нютагай засагай тойрог	16
Яруунын нютагай засагай тойрог	15
Загарайн нютагай засагай тойрог	20
Захааминай нютагай засагай тойрог	15
Ивалгын нютагай засагай тойрог	21
Кабанскын нютагай засагай тойрог	23
Хэжэнгын нютагай засагай тойрог	16
Хурамхаанай нютагай засагай тойрог	16
Хяагтын нютагай засагай тойрог	20
Мухар-Шэбэрэй нютагай засагай тойрог	16
Байгал шадарай нютагай засагай тойрог	15
Хойто-Байгалай нютагай засагай тойрог	15
Сэлэнгын нютагай засагай тойрог	22
Тарбагатайн нютагай засагай тойрог	15
Түнхэнэй нютагай засагай тойрог	18
Хориин нютагай засагай тойрог	15

«Буряад Уласай дэбисхэр дээрэ
«Ниитын засагай ниитэ нэгэн байгуулгада
нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын
юрэнхы заршамууд тухай» гэхэн
Холбоото уласай хуули бэелүүлгын
зарим асуудалнууд тухай» гэхэн
Буряад Уласай Хуулида
2-дохи хабсаргалта

**Буряад Уласай Толгойлогшодо
нютагай засагай тойрогой нэгэдэхи засаг даргын тушаалда
дэбжүүлэгдэгшэд тухай дурадхалнуудые оруулха болон
дэбжүүлэгдэгшэдые уридшалан хаража үзэхэ гурим**

1. Нютагай засагай тойрогой нэгэдэхи засаг даргын тушаалда дэбжүүлэгдэгшэд тухай дурадхалнуудые (саашадаа – дэбжүүлэгдэгшэд тухай дурадхал) тушаан абалга дурадхалнуудые абажа эхилхэн үдэрһөө литын 30 үдэрэй туршада бэелүүлэгдэдэг.

2. Тус Хуулийн 24-дэхи статьягай 3-дахи хубида заагдаһан эмхинүүд тус Хуулийн 24-дэхи статьягай 2-дохи хубийн ёһоор тогтоогдоһон болзорһоо орой бэшэ Буряад Уласай бүрин этигэмжэтэ гүйсэдхэхы зургаанда (саашадаа – бүрин этигэмжэтэ зургаан) удаадахи дансануудые хабсарган, дэбжүүлэгдэгшэд тухай дурадхалнуудые эльгээдэг:

1) дэбжүүлэгшын эмхидхэн байгуулгын дансануудай ёһоор абтаһан дэбжүүлэгдэгшэд тухай дурадхалнуудые оруулха тухай дэбжүүлэгшын шийдхэбэри;

2) тэрэниие хунгаһан ушарта нютагай засагай байгууламжын засаг даргын эрхэ зэргэтэй таарахагүй ажаябуулга болюулха уялгаяа үгэхэн бэшэгтэйгээр тэрэниие дэбжүүлэгдэгшээр дэбжүүлхые зүбшөөһэн тухай дэбжүүлэгдэгшын бэшэмэл түхэлөөр мэдүүлгэ;

3) намтарай удха шанартай тайлбари данса;

4) дурадхагдаһан дэбжүүлэгдэгшые тодорхойлһон бусад дансанууд (бии хаань).

3. Нютагай засагай тойрогой нэгэдэхи засаг даргын тушаалда дэбжүүлэгдэгшэ (саашадаа – дэбжүүлэгдэгшэ) тус Хуулийн 24-дэхи статьягай 2-дохи хубийн ёһоор тогтоогдоһон болзорһоо орой бэшэ бүрин этигэмжэтэ зургаанда удаадахи дансануудые тушаадаг:

1) Оросой Холбоото Уласай Юрэнхылэгшын баталһан нютагай засагай алба хаагшадай анкетын түхэлөөр анкетэ;

2) дэбжүүлэгдэгшын паспортын гү, али паспорт орлодог дансын буулгабари;

3) болбосорол ба мэргэжэлэй зэргэ тухай дансануудай буулгабаринууд;

4) албанай (ажалай) ажаябуулгын түрүүшынхьеэ бэелүүлэгдэжэ байһан ушарнуудһаа бэшэндэ ажалай дэбтэрэй ба (гү, али) хууляар тогтоогдоһон

гуримаар албан түхэлжүүлэгдэхэн ажал ябуулга тухай мэдээнүүдэй буулгабаринууд;

5) элүүрые хамгаалгын халбарида холбоото уласай гүйсэдхэхы засагай зургаанай баталхан түхэлөөр эмнэлгын эмхи зургаанай тобшолол;

6) мэдээнүүдые тушааха жэлэй урдахи жэлэй өөрын олзо оршонууд тухай, зөөри ба зөөрийн удха шанартай уялганууд тухай мэдээнүүд, мүн наһанайнгаа нүхэрэй ба хуулийн наһа гүйсөөгүй хүүгэдэйнгээ олзо оршонууд тухай, зөөри ба зөөрийн удха шанартай уялганууд тухай мэдээнүүд Оросой Холбоото Уласай Юрэнхылэгшын баталхан «БК тайлбари данса» гэхэн тусхай программын хангалта хэрэглэн хүсэлдүүлэгдэдэг тайлбари дансын түхэлөөр;

7) дотоодын хэрэгүүдэй халбарида холбоото уласай гүйсэдхэхы засагай зургаанай баталхан түхэлөөр дэбжүүлэгдэхэн нюурай сүүдлүүлхэн тодорхойлолтын ба (гү, али) гэмтэ хэрэгэй түлөө мүрдүүлхэн баримтын бии (үгы) тухай, үгы гэбэл гэмтэ хэрэгэй түлөө мүрдэлгын болноулагдаһан тухай тайлбари данса;

8) хубийн мэдээнүүдые согсолхо зүбшөөл.

4. «Ниитын засагай ниитэ нэгэн байгуулгада нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгын юрэнхы заршамууд тухай» гэхэн Холбоото уласай хуулийн 19-дэхи статьягаар ба тус Хууляар хараалагдаһан эрилтэнүүдые хазагайруулан оруулагдаһан дэбжүүлэгдэгшэд тухай дурадхалнууд, мүн тус Хууляар тогтоогдоһон болзорһоо гадуур ороһон дурадхалнуудые Буряад Уласай Толгойлогшо хаража үзэдэггүй.

5. Тус Гуримай 3-дахы хубида заагдаһан дансануудые ба баримта бэшэгүүдые уридшалан хаража үзэлгые бүрин этигэмжэтэ зургаан дурадхалнуудай ба дэбжүүлэгдэгшэдэй Холбоото уласай хуулийн ба тус Хуулийн эрилтэнүүдтэ зохистой байлгын талаар бээлүүлдэг. Бүрин этигэмжэтэ зургаан тус Гуримаар тогтоогдоогүй бусад шалгуурнуудай үндэһөөр дэбжүүлэгдэгшэдые шэлэн абалга бээлүүлхэ эрхэгүй.

6. Дэбжүүлэгдэгшэд тухай дурадхалнуудые тэдээндэ хабсаргагдаһан дансануудтайгаарнь ба баримта бэшэгүүдтэйн дурадхалнуудые тушаан абаха болзорой дүүрэхэн үдэрһөө 10 ажалта үдэрэй туршада бүрин этигэмжэтэ зургаан хаража үзэдэг.

7. Дэбжүүлэгдэхэ нюурнууд тухай дурадхалнуудые хаража үзэхэнэй дүнгүүдээр бүрин этигэмжэтэ зургаан удаадахи шийдхэбэринүүдэй нэгы абадаг (саашадаа – комиссийн шийдхэбэри):

1) дурадхалнуудай ба дэбжүүлэгдэгшын Холбоото уласай хуулийн ба тус Хуулийн 19-дэхи статьягаар хараалагдаһан эрилтэнүүдтэ зохистой тухай;

2) дурадхалнуудай ба дэбжүүлэгдэгшын Холбоото уласай хуулийн ба (гү, али) тус Хуулийн 19-дэхи статьягаар хараалагдаһан эрилтэнүүдтэ зохистой бэшэ тухай.

8. Дэбжүүлэгдэгшэд тушаа дансануудые хабсаргаһан бүрин этигэмжэтэ зургаанай шийдхэбэриие бүрин этигэмжэтэ зургаан иимэ шийдхэбэрийн

абтаһан үдэрһөө 3 ажалта үдэрэй туршада Буряад Уласай Толгойлогшодо тушаадаг.

9. Бүрин этигэмжэтэ зургаанай дэбжүүлэгдэгшэд тухай дурадхалнуудые тэдээндэ хабсаргагдаһан дансануудтайгаар ба баримта бэшэгүүдтэйгээрнь уридшалан хаража үзэхэнэй дүнгүүдээр Буряад Уласай Толгойлогшо бүрин этигэмжэтэ зургаанай шиидхэбэри абтаһан үдэрһөө литын 15 үдэрһөө орой бэшэ нютагай засагай байгууламжын түлөөлэлгэтэ зургаанда нютагай засагай байгууламжын засаг даргын тушаалда хоёрһоо үсөөн бэшэ дэбжүүлэгдэгшэдые дурадхаха тухай шиидхэбэри абадаг. Нютагай засагай байгууламжын түлөөлэлгэтэ зургаанда нютагай засагай байгууламжын засаг даргын тушаалда дэбжүүлэгдэгшэдые дурадхаха тухай Буряад Уласай Толгойлогшын шиидхэбэри Буряад Уласай Толгойлогшын захирамжын түхэлөөр албан түхэлжүүлэгдэдэг.

10. Буряад Уласай Толгойлогшо тус Гуримай 9-дэхи хубида заагдаһан захирамжые болон тус Гуримай 2-дохи, 3-дахи хубинуудай ёһоор Буряад Уласай Толгойлогшодо ороһон дэбжүүлэгдэгшэдэй дансануудые гар табигдаһан үдэрһөө ажалай 3 үдэрэй туршада нютагай засагай байгууламжын түлөөлэлгэтэ зургаанда эльгээдэг.